

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Petra Křížová

Postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení a jeho komparace se soudním exekutorem

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Pohl

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 22. března 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 132 144 znaků včetně mezer.

V Praze dne 22. 03. 2019

Petra Křížová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu práce JUDr. Tomáši Pohlovi za vstřícnost, odborné vedení a cenné rady při psaní této diplomové práce.

Zároveň děkuji svému příteli a rodičům za trpělivost a za to, že mě během celého studia podporovali.

Děkuji JUDr. Mgr. Ing. Haně Karáskové za odbornou praxi a poskytnuté rady, které mi usnadnily zpracování této práce.

Obsah

Úvod	1
1. Pojem insolvenčního správce	3
1.1. Povolení vykonávat činnost insolvenčního správce	3
1.1.1. Plná svéprávnost	4
1.1.2. Vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu	4
1.1.3. Zkouška insolvenčního správce	4
1.1.4. Bezúhonnost	5
1.1.5. Odborná praxe	5
1.1.6. Smlouva o pojištění odpovědnosti za škodu	6
1.1.7. Personální a materiální vybavení	6
2. Insolvenční správce jako subjekt insolvenčního řízení	8
2.1. Ustanovení do funkce insolvenčního správce	8
2.2. Vyloučení správce z insolvenčního řízení	9
2.3. Pojištění odpovědnosti za škodu	10
2.4. Změna v osobě insolvenčního správce	10
2.4.1. Odvolání insolvenčního správce podle § 29 insolvenčního zákona	11
2.4.2. Odvolání insolvenčního správce podle § 31 insolvenčního zákona	13
2.4.3. Zproštění insolvenčního správce podle § 32 insolvenčního zákona	13
2.5. Povinnosti insolvenčního správce	15
2.6. Odpovědnost insolvenčního správce za škodu	16
2.7. Odměna a náhrada hotových výdajů	19
2.7.1. Odměna insolvenčního správce v konkurzu	20
2.7.2. Odměna insolvenčního správce v oddlužení	21
2.7.3. Odměna insolvenčního správce v reorganizaci	24
2.7.4. Náhrada hotových výdajů	24
3. Oprávnění insolvenčního správce v insolvenčním řízení	26
3.1. Majetková podstata	26
3.1.1. Zjišťování majetkové podstaty	27
3.1.2. Soupis majetkové podstaty	30
3.1.3. Zpeněžení majetkové podstaty	33
3.2. Přezkum přihlášených pohledávek se zaměřením na oddlužení	36
3.3. Vedení incidenčních sporů	39
4. Pojem soudního exekutora	41
4.1. Předpoklady pro výkon funkce soudního exekutora	41
4.2. Jmenování soudního exekutora do funkce	42

4.3. Pojištění odpovědnosti za újmu v souvislosti s výkonem exekuční činnosti	42
5. Komparace insolvenčního správce se soudním exekutorem	44
5.1. Orgán veřejné moci, úřední osoba	44
5.2. Stavovská příslušnost, kárná a kontrolní pravomoc nad soudními exekutory a insolvenčními správci	45
5.3. Pravomoci v souvislosti s vyklízcím titulem a prohlídkou obydlí dlužníka	46
5.4. Pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou při výkonu činnosti, odpovědnost za škodu, újmu způsobenou výkonem činnosti	47
5.5. Incidenční spory	49
6. Návrhy de lege ferenda.....	50
7. Závěr	53
Seznam použitých zdrojů	55
Postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení a jeho komparace se soudním exekutorem - Abstrakt	59
Klíčová slova	60
Legal position of the insolvency administrator in insolvency proceeding and its comparison with the position of bailiff - Abstract	61
Klíčová slova v anglickém jazyce	62

Úvod

Problematika insolvenčního řízení je v současné době velmi aktuální. Jedněmi z nejvíce novelizovaných právních předpisů jsou zákony a podzákonné právní předpisy upravující oblast insolvenčního práva. Poslední novela insolvenčního zákona byla přijata s účinností od 1. července 2017, nicméně politická reprezentace spatřuje nutnost opětovné novelizace insolvenčního zákona a dalších souvisejících předpisů. Dne 26. října 2018 byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR vládní návrh na změnu insolvenčního zákona, který je evidován pod sněmovním tiskem č. 71. Dne 7. února 2019 byl vyhlášen ve Sbírce zákonů jako zákon č. 31/2019 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen jako „**oddlužovací novela**“).

Ročně je zahájeno kolem 20 000 insolvenčních řízení, když u většiny dlužníků (zejména fyzických osob) můžeme hovořit o nízké finanční gramotnosti, zejména o absenci uvažování o vhodném způsobu využití finančních prostředků (a to zejména s přihlédnutím k majetkovým a příjmovým poměrům či k vyživovaným osobám), a dále o absenci uvažování, jakým způsobem spořit, či přebírat na sebe peněžní závazky. Alespoň jeden ze závazků u většiny dlužníků je vykonatelný, a tedy za účelem splnění tohoto dluhu je před zahájením insolvenčního řízení vedeno řízení exekuční.

Insolvenční řízení a exekuční řízení mají k sobě velmi blízko, v některých případech dochází k jejich souběhu. Postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení bychom mohli přirovnat k postavení soudního exekutora v řízení exekučním, kdy obě profese mají v některých aspektech společnou právní úpravu, nicméně lze u nich spatřovat i některé zásadní odlišnosti.

Ve své práci bych se chtěla zejména věnovat postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení, shrnout jeho nejdůležitější pravomoci, když tyto bych chtěla porovnat s některými pravomocemi soudního exekutora. V kanceláři insolvenčního správce pracuji již více než tři roky. V praxi se setkávám s případy, kdy insolvenční zákon nepřiznává insolvenčnímu

správci dle mého názoru potřebné pravomoci, ačkoliv jimi soudní exekutor v řízení exekučním disponuje.

Závěrem své práce bych se chtěla zaměřit na návrhy možné úpravy insolvenčního zákona, resp. postavení insolvenčního správce a jeho pravomocí, které by zjednodušily procesní postup v insolvenčním řízení.

1. Pojem insolvenčního správce

Pojem insolvenčního správce je definován v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 312/2006 Sb., zákon o insolvenčních správcích, a to jako „fyzická osoba, která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce.“¹ V odstavci druhém je pak dále uvedeno, že „insolvenčním správcem je rovněž i veřejná obchodní společnost nebo zahraniční obchodní společnost nebo zahraniční sdružení, které poskytuje záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost, a je založená podle práva členského státu Evropské unie, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru a která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce.“²

Funkci insolvenčního správce v insolvenčním řízení může vykonávat fyzická nebo právnická osoba, která je zapsána v seznamu insolvenčních správců, a to na základě oprávnění k výkonu funkce na základě povolení vydaného Ministerstvem spravedlnosti České republiky (dále jen „**Ministerstvo spravedlnosti**“).

1.1. Povolení vykonávat činnost insolvenčního správce

Povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce uděluje Ministerstvo spravedlnosti ve správním řízení vedeném podle správního řádu.³ Řízení se zahajuje na návrh a je zpoplatněno správním poplatkem ve výši 5.000,- Kč.⁴ Povolení vykonávat činnost insolvenčního správce pak vzniká dnem nabytí právní moci povolení, kdy na základě povolení k výkonu činnosti lze osobu zapsat do seznamu insolvenčních správců, vedeného Ministerstvem spravedlnosti. Povolení je vydáváno na omezenou dobu 5 let ode dne nabytí právní moci povolení, nicméně tuto dobu lze prodloužit o dalších 5 let, a to na základě žádosti o prodloužení povolení.⁵

Podmínky pro vydání povolení fyzické osobě jsou stanoveny v zákoně o insolvenčních správcích taxativně, konkrétně v ustanovení § 6 odst. 1 písm. a) až g), kdy povolení bude vydáno osobě, která:

- má plnou způsobilost k právním úkonům,
- na vysoké škole v členském státě (Evropské unie) získala nebo jí bylo členským státem uznáno vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu,
- vykonala zkoušku insolvenčního správce,

¹ § 2 odst. 1 zákona č. 312/2006 Sb., zákon o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „**zákon o insolvenčních správcích**“)

² § 2 odst. 2 zákona o insolvenčních správcích

³ ŠNOBLOVÁ, Zuzana, NĚMČÁK, Vítězslav. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 91 s. ISBN 978-80-7357-914-2.

⁴ Položka 10 písm. e) v části I přílohy zákona č. 634/2004 Sb., zákon o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

⁵ § 6 odst. 5 zákona o insolvenčních správcích

- je bezúhonná,
- vykonávala po dobu alespoň 3 let odbornou praxi v oblasti související s výkonem funkce insolvenčního správce, zejména v oblasti práva, ekonomie, daňového poradenství, účetnictví, auditu nebo řízení podniku,
- uzavřela na svůj náklad smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce podle zákona upravujícího úpadek a způsoby jeho řešení nebo s činností zaměstnanců insolvenčního správce při výkonu funkce pro celou dobu trvání funkce,
- má personální a materiální vybavení pro výkon činnosti insolvenčního správce podle § 13a.⁶

Co se týče veřejné obchodní společnosti nebo zahraniční společnosti, tato musí mít ohlášeného společníka, jemuž bylo vydáno povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce, a rovněž jako v případě fyzické osoby tato musí uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, být bezúhonná a mít personální a materiální vybavení pro výkon činnosti.⁷

1.1.1. Plná svéprávnost

Osobě nesmí být omezena svéprávnost. Plná svéprávnost se u osoby presumuje a při podání žádosti se nijak neprokazuje.⁸

1.1.2. Vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu

Navrhovatel musí získat vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu. Postačuje vysokoškolské vzdělání magisterského studijního programu v jakémkoliv oboru. Tedy v případě insolvenčního správce není nutné mít vzdělání v oboru právo, jako je tomu například u ostatních právnických profesí (advokát, notář, soudní exekutor atd.).

1.1.3. Zkouška insolvenčního správce

Zkouška insolvenčního správce se skládá z písemné a ústní části, kdy písemná část zahrnuje písemný test a případovou studii. Zkouška je organizována Ministerstvem spravedlnosti.

Zkouška se skládá z následujících oblastí: občanského, obchodního a pracovního práva, občanského procesního práva, insolvenčního práva, správního práva včetně správního řízení, finančního práva včetně daňového řízení, řízení podniku a účetnictví a financování podniku.

⁶ § 6 odst. 1 písm. a) až g) zákona o insolvenčních správcích

⁷ § 8 odst. 1 písm. a) až e) zákona o insolvenčních správcích

⁸ ŠNOBLOVÁ, Zuzana, NĚMČÁK, Vítězslav. Insolvenční správce. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 83 s. ISBN 978-80-7357-914-2.

1.1.4. Bezúhonnost

Podmínka bezúhonnosti je vymezena v ustanovení § 7 zákona o insolvenčních správcích negativně, kdy je stanoven výčet osob, které nesplňují podmínku bezúhonnosti.

Bezúhonnost se posuzuje z hlediska trestní roviny, insolvenční roviny a správní roviny.⁹ Podmínku bezúhonnosti nesplňuje osoba (jak fyzická, tak právnická) pravomocně odsouzená za trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem funkce insolvenčního správce nebo pravomocně odsouzená za jiný trestný čin, pokud tato trestná činnost ohrožuje důvěru v řádný výkon funkce. Ministerstvo spravedlnosti požaduje doložení výpisu z evidence rejstříku trestů.¹⁰

Co se týče roviny správní, navrhovateli (osobě fyzické i právnické) nesmí být v posledních 5 letech před podáním návrhu zrušeno povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce nebo zvláštní povolení nebo nesmělo zaniknout právo na základě rozhodnutí podle § 34 zákona o insolvenčních správcích a dále fyzická osoba nesmí být v posledních 5 letech ohlášeným společníkem právnické osoby, které zaniklo povolení způsobem uvedeným v tomto odstavci.

Ohledně roviny insolvenční se za bezúhonnou osobu považuje taková fyzická osoba, proti které nebylo vedeno insolvenčního řízení, a to v případě pravomocně zjištěného úpadku, zamítnuté žádosti o prominutí zbytku dluhu v posledních 5 letech. Osoba nesmí být v posledních 5 letech statutárním orgánem či členem právnické osoby, u které byl pravomocně zjištěn úpadek. Dále u osoby nesmí nastat překážka výkonu funkce orgánu podnikající právnické osoby.

1.1.5. Odborná praxe

Navrhovatel musí splnit tříletou odbornou praxi, a to v oblasti související s výkonem činnosti insolvenčního správce, např. v oblasti práva, ekonomie, daňového poradenství.

Požadavek zákonodárce na odbornou praxi osob ucházejících se o funkci insolvenčního správce byl do zákona o insolvenčních správcích zakotven s účinností od 1. ledna 2014, a to zejména z důvodu, že o povolení k výkonu činnosti se ucházely osoby sice s vysokoškolským vzděláním, ale bez odborné praxe.

⁹ ŠNOBLOVÁ, Zuzana, NĚMČÁK, Vítězslav. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 84 až 85 s. ISBN 978-80-7357-914-2.

¹⁰ ŠNOBLOVÁ, Zuzana, NĚMČÁK, Vítězslav. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 84 až 85 s. ISBN 978-80-7357-914-2.

1.1.6. Smlouva o pojištění odpovědnosti za škodu

Navrhovatel musí na svůj náklad uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, přičemž minimální limit pojistného plnění pro fyzické osoby je 1 000 000,- Kč, u veřejné obchodní společnosti je to pak součet částek, které byly stanoveny jejím ohlášeným společníkům.¹¹

Podle ust. § 14 odst. 3 zákona o insolvenčních správcích je pak insolvenční správce povinen Ministerstvu spravedlnosti ČR předkládat doklad o pojištění v předchozím roce, a to nejpozději do dvou měsíců od uplynutí předchozího kalendářního roku. V případě, že insolvenční správce doklad o pojištění za přechodí rok nepředloží, jedná se podle zákona o insolvenčních správcích o přešůpek, za který lze uložit pokutu až do výše 100.000,- Kč.¹²

1.1.7. Personální a materiální vybavení

Zákon o insolvenčních správcích stanovuje v ustanovení § 13a zákona o insolvenčních správcích, že personální a materiální vybavení insolvenčního správce musí být přiměřené povaze, rozsahu a složitosti jím vykonávaných činností s tím, že obsah požadavků stanoví prováděcí právní předpis.¹³

Požadavek zákonodárce na určitou úroveň materiálního a personálního vybavení sídla či provozovny insolvenčního správce byl do insolvenčního zákona vtělen novelou insolvenčního zákona, konkrétně zákonem č. 64/2017 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, s účinností od 1. července 2017 (dále také jako „**akreditační novela**“).

Podle přechodných ustanovení novely insolvenčního zákona účinné od 1. července 2017 je povinen insolvenční správce, kterému vzniklo právo vykonávat činnosti insolvenčního správce přede dnem nabytí účinnosti předmětné novely, přizpůsobit své materiální a personální vybavení insolvenčního správce, a to do 1 roku ode dne nabytí účinnosti novely¹⁴, tedy do 1. července 2018.

Zákonodárce ve zmocňujících ustanoveních novely insolvenčního zákona zmocnil k provedení některých ustanovení Ministerstvo spravedlnosti, které má blíže konkretizovat personální a materiální vybavení¹⁵, jakož i provést další zákonná ustanovení, nicméně ke dni odevzdání této diplomové práce se hovoří toliko o návrhu vyhlášky, ovšem tato prozatím ani nebyla přijata.

¹¹ § 2 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců, ve znění pozdějších předpisů

¹² § 36b odst. 1 písm. e) zákona o insolvenčních správcích

¹³ § 13a zákona o insolvenčních správcích

¹⁴ článek VI. zákona č. 64/2017 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

¹⁵ § 431 písm. g) zákona č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „**insolvenční zákon**“)

Požadavek na zajištění materiálního a personálního vybavení navrhovatele hodnotí jako přísný autoři komentáře k zákonu o insolvenčních správcích – Mgr. Stanislav a Mgr. Kozák, když tito ve svém komentáři uvádějí, že *„Nevhodnost spočívá v tom, že žadatel musí dokládat splnění podmínek již při podání žádosti, kdy nemá ještě ani jeden případ a není stricto sensu vlastně ani insolvenčním správcem, na kterého povinnosti podle § 13a zákona míří.“*¹⁶ Nevhodnost dále spatřují v tom, že předmětné ustanovení míří na nedostatečné materiální a personální vybavení provozoven insolvenčního správce, když navíc žadatel nemusí mít zřízení provozovnu či první případ mu může být přidělen až po delší době od zápisu do seznamu insolvenčních správců.

Otázkou tedy zůstává, jakým způsobem bude Ministerstvo spravedlnosti ve správním řízení o vydání povolení k činnosti insolvenčního správce hodnotit, zda navrhovatel má odpovídající personální a materiální vybavení, či nikoliv. Takováto absence prováděcího právního předpisu vznáší určitou míru právní nejistoty.

¹⁶ STANISLAV, Antonín, KOZÁK, Jan. *Zákon o insolvenčních správcích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. s. 26 až 27. ISBN 978-80-7552-826-1.

2. Insolvenční správce jako subjekt insolvenčního řízení

Vedle insolvenčního soudu, dlužníka, věřitelů, které uplatnili vůči dlužníku svá práva, státního zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení či do incidenčního sporu, a likvidátora dlužníka je insolvenční správce jedním z procesních subjektů insolvenčního řízení.¹⁷

Podle ustanovení § 14 insolvenčního zákona *a contrario* není insolvenční správce účastníkem insolvenčního řízení. Tím je pouze dlužník a věřitelé uplatňující svá práva vůči dlužníkovi.

Zvláštní procesní postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení judikoval Nejvyšší soud České republiky ve svém usnesení ze dne 30. 04. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1566/96, a to ještě za účinnosti zákona o konkurzu a vyrovnání, když uvedl, že „*Správce konkurzní podstaty není účastníkem konkurzního řízení. Jako zvláštní procesní subjekt má samostatné postavení jak vůči úpadci, tak vůči konkurzním věřitelům a nelze jej považovat za zástupce konkurzních věřitelů ani za zástupce úpadce.*“¹⁸

K procesnímu postavení insolvenčního správce se vyjádřil i Vrchní soud v Olomouci ve svém usnesení ze dne 25. 03. 2009, č. j. KSBR 27 INS 2155/2008, 3 VSOL 25/2009-B-97, kdy uvedl, že „*z definice cíle insolvenčního řízení nutno dovodit, že insolvenční správce v tomto řízení není „protistranou dlužníka“, a neuplatňuje tedy v tomto řízení svá práva a oprávněné zájmy vůči dlužníkovi tak, jak je tomu v klasickém sporném soudním řízení, kdy proti sobě stojí žalobce a žalovaný. Úkolem insolvenčního správce, který má postavení zvláštního procesního subjektu, je vlastní realizace cíle insolvenčního řízení při respektování práv a dodržování povinností jak dlužníka, tak také věřitelů, přičemž nutno zdůraznit, že veškerá činnost insolvenčního správce podléhá dohlédací činnosti insolvenčního soudu.*“¹⁹

Insolvenční řízení můžeme rozdělit do dvou fází – 1) rozhodnutí o tom, zda je dlužník v úpadku, příp. hrozícím úpadku či nikoliv, 2) jestliže je dlužník v úpadku či hrozícím úpadku, rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovy úpadku.²⁰ Insolvenční správce hraje důležitou roli zejména ve druhé fázi insolvenčního řízení.

2.1. Ustanovení do funkce insolvenčního správce

Insolvenční správce je do své funkce ustanoven usnesením insolvenčního soudu, a to na základě opatření předsedy krajského soudu. Předseda krajského soudu určí osobu podle pořadí určeného dnem zápisu jeho sídla nebo provozovny do příslušné části seznamu insolvenčních

¹⁷ § 9 insolvenčního zákona

¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 04. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1566/96

¹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 03. 2009, č. j. KSBR 27 INS 2155/2008, 3 VSOL 25/2009-B-97

²⁰ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena. *Civilní právo procesní. Díl druhý: Řízení vykonávací, řízení insolvenční.* 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. 208 s. ISBN 978-80-7502-299-8.

správce vedené pro obvod krajského soudu jak v případě oddlužení, tak pro konkurzní řízení.²¹ Opatření předsedy krajského soudu je písemné a zakládá se do spisu. Opatření se vydává v rámci výkonu státní správy soudů, tedy se nejedná o rozhodnutí a není proti němu přípustný opravný prostředek.²²

V případech stanovených zákonem lze určit osobu mimo tzv. kolový systém, a to například pokud se jedná o koncern či nelze určit insolvenčního správce podle pořadí. Opatření předsedy krajského soudu pak musí být řádně odůvodněno.

Insolvenční správce musí být v insolvenčním řízení ustanoven nejpozději v usnesení o úpadku. Před usnesením o úpadku může insolvenční soud na základě předběžného opatření do funkce ustanovit předběžného insolvenčního správce.²³

Proti usnesení o ustanovení insolvenčního správce je odvolání přípustné, nicméně pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 26 insolvenčního zákona, kdy lze namítat, že ustanovený insolvenční správce nespĺňuje podmínky pro výkon funkce či že není nepodjatý.

2.2. Vyloučení správce z insolvenčního řízení

Jestliže je zde důvod, pro který lze pochybovat o nepodjatosti insolvenčního správce, a to z důvodu jeho poměru k věci či k osobě účastníků, je insolvenční správce vyloučen z insolvenčního řízení.²⁴ V praxi se může například jednat o situaci, kdy insolvenční správce je dlužníkovým věřitelem, osobou dlužníku blízkou či dlužníkovým dlužníkem.

Jakmile insolvenční správce zjistí, že jsou zde dány důvody vyloučení, má ze zákona vůči insolvenčnímu soudu oznamovací povinnost. Nesplnění oznamovací povinnosti insolvenčního správce se hodnotí jako závažné porušení povinností, pro které může být insolvenční správce zproštěn své funkce podle ust. § 32 insolvenčního zákona.

O důvodnosti podjatosti insolvenčního správce rozhoduje insolvenční soud, a to usnesením, proti kterému není přípustný opravný prostředek. Ve většině případů je toto rozhodnutí spojeno s rozhodnutím insolvenčního soudu o odvolání či neodvolání (v případě, že nepovažuje námitku podjatosti insolvenčního správce za důvodnou) insolvenčního správce z funkce.

Soud může ustanovit pro úkony, z nichž je insolvenční správce pro svou podjatost vyloučen, odděleného insolvenčního správce podle ust. § 34 insolvenčního zákona, a to za splnění dvou

²¹ § 25 odst. 1, odst. 2 insolvenčního zákona

²² MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízenými Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 43 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

²³ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena. *Civilní právo procesní. Díl druhý: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. 226 s. ISBN 978-80-7502-299-8.

²⁴ § 24 odst. 1 insolvenčního zákona

kumulativních podmínek. První je, že insolvenční správce je „*vyločen jen z některých úkonů pro svůj poměr jen k některému z dlužníkůvých věřitelů nebo jen k některému ze zástupců dlužníkůvých věřitelů.*“²⁵ Druhou kumulativní podmínkou pak je, že „*není důvod k pochybám o tom, že tento vztah neovlivní celkový výkon práv a povinností insolvenčního správce.*“²⁶ Oddělený insolvenční správce je ve většině případů ustanoven pro přezkum přihlášených pohledávek, kdy například insolvenční správce je z tohoto úkonu vyloučen pro svůj poměr k věřiteli přihlášené pohledávky a zároveň nejsou dány pochybnosti, že by tento vztah neovlivnil celkový výkon práv a povinností insolvenčního správce.

2.3. Pojištění odpovědnosti za škodu

Jak již bylo uvedeno výše, podmínkou pro zápis osoby do seznamu insolvenčních správců je uzavření pojistné smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu.

S ohledem na skutečnost, že při výkonu funkce insolvenčního správce může vzniknout škoda, a to ať již v souvislosti s výkonem funkce či s činností zaměstnanců insolvenčního správce, musí být insolvenční správce po celou dobu trvání své funkce pojištěn.

Insolvenční soud je oprávněn v insolvenčním řízení v rámci dohlédací činnosti nad insolvenčním správcem požadovat doložení pojistné smlouvy, kdy insolvenční správci insolvenčním soudům předkládají nejčastěji certifikát pojišťovny, který potvrzuje uzavření předmětné smlouvy.

Insolvenční správce pojistnou smlouvu uzavírá na svůj náklad, tedy úhradu tohoto výdaje nelze zahrnout do hotových výdajů insolvenčního správce.²⁷ Insolvenční správce tedy tento výdaj nese tzv. ze svého.

2.4. Změna v osobě insolvenčního správce

V insolvenčním řízení může dojít ke změně v osobě insolvenčního správce, kdy insolvenční zákon rozlišuje mezi odvoláním a zproštěním.

Na rozdíl od zproštění insolvenčního správce funkce nemá odvolání z funkce sankční charakter, kdy důvody odvolání nemají původ v porušení povinností.

²⁵ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 85 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

²⁶ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 85 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

²⁷ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 83 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

Zprostit insolvenčního správce funkce může jen insolvenční soud, kdežto odvolat insolvenčního správce z funkce může kromě insolvenčního soudu také schůze věřitelů.

2.4.1. Odvolání insolvenčního správce podle § 29 insolvenčního zákona

Odvolat insolvenčního správce z funkce lze pouze na schůzi věřitelů, která nejbližší následuje po přezkumném jednání, tj. na první schůzi věřitelů.²⁸ Schůze věřitelů přijme usnesením, kterým se rozhodne, že insolvenčního správce odvolává z funkce a do funkce ustanoví nového, schůzí vybraného insolvenčního správce. Podle ust. § 29 odst. 1 insolvenčního zákona platí, že *„usnesení je přijato, jestliže pro ně hlasovala nejméně polovina všech věřitelů přihlášených ke dni předcházejícímu konání schůze věřitelů, počítaná podle výše jejich pohledávek, kteří mají právo hlasovat.“*²⁹

V případě oddlužení je kvórum odlišné, když se musí jednat o nejméně polovinu všech věřitelů, a to jak podle výše jejich pohledávek, tak podle přihlášených pohledávek (v důvodové zprávě označeno jako podle „hlav“). Dřívější právní úprava neodlišovala výši kvóra u reorganizace, konkurzu a oddlužení, když předepisovala nejméně polovinu všech věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek. Změna, resp. zpřísnění kvóra pro ustanovení nového insolvenčního správce schůzí věřitelů v případě řešení úpadku oddlužením bylo do insolvenčního zákona zavedeno s účinností od 01. 07. 2017 akreditační novelou. Z důvodové zprávy vyplývá, že takto bylo učiněno zejména z důvodu, že v praxi se vyskytovaly případy, kdy věřitelé, kteří úzce spolupracovali s jedním insolvenčním správcem či skupinou insolvenčních správců, tzv. převolili insolvenční správce na schůzi věřitelů a do funkce ustanovili spolupracující insolvenční správce. Zákonodárce tuto praxi, která umožňovala ovládnutí insolvenčního řízení jediným majoritním věřitelem, hodnotil v případě oddlužení jako negativní jev, a to zejména za situace, kdy s ohledem na nízkou úroveň právního vzdělání dlužníka a na nezáměr ostatních věřitelů se nelze spoléhat na to, že nad insolvenčním správcem (zvoleným majoritním věřitelem) budou provádět kontrolu dlužník či ostatní věřitelé, na rozdíl od reorganizací či konkurzů.³⁰

Insolvenční soud je povinen usnesení schůze věřitelů týkající se ustanovení nového insolvenčního správce potvrdit, a to nejpozději do skončení schůze věřitelů. Nepotvrdí jej v případě, že osoba vybraná insolvenčními věřiteli nemá předpoklady pro výkon funkce či se jedná o osobu podjatou. V usnesení uloží odvolanému insolvenčnímu správcovi, aby soudu podal zprávu

²⁸ § 29 odst. 1 insolvenčního zákona

²⁹ § 29 odst. 1 insolvenčního zákona

³⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb., obecná část, k bodu 1.3.1., zvláštní část k bodu 7 až 9. In psp.cz [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=785&ct1=0>

o své činnosti a o stavu majetku dlužníka a aby předal nově ustanovenému insolvenčnímu správci podklady potřebné k výkonu činnosti insolvenčního správce.

Podle ustanovení § 29 odst. 2 insolvenčního zákona se dikce § 54 odst. 1 insolvenčního zákona (možnost insolvenčního soudu zrušit usnesení schůze věřitelů v případě, že odporuje společnému zájmu všech věřitelů) v případě usnesení schůze věřitelů o odvolání insolvenčního správce z funkce a o ustanovení nového insolvenčního správce neuplatní. JUDr. Jolana Maršíková v komentáři k insolvenčnímu zákonu uvádí, že „*Nelze proto zrušit usnesení schůze věřitelů o ustanovení (nového) insolvenčního správce, např. jen proto, že jej prosadil vahou svých hlasů toliko jediný (rozhodující) věřitel proti vůli všech ostatních (drobných) věřitelů.*“³¹

Odvolání proti usnesení, kterým soud potvrdí ustanovení nového insolvenčního správce, je přípustné pouze v případě, jestliže insolvenční soud usnesení schůze věřitelů nepotvrdí. Osobou oprávněnou podat odvolání je věřitel, který hlasoval pro přijetí usnesení.³²

Jak jsem uvedla výše, v praxi nastávají situace, kdy je insolvenční správce ustanovován do funkce podle § 29 insolvenčního zákona opakovaně stejným věřitelem, tedy podle mého názoru je nutné se v této části práce vyjádřit k otázce případné podjatosti takto ustanoveného správce. K otázce případné podjatosti insolvenčního správce zvoleného majoritním věřitelem se vyjádřil Nejvyšší soud ČR, kdy uvedl, že „*okolnost, že stejní věřitelé (respektive stejný majoritní věřitel) opakovaně (v různých insolvenčních řízeních) postupem podle § 29 insolvenčního zákona ustanovují novým insolvenčním správcem stejnou osobu, není důvodem, který by mohl vést k pochybnostem o nepodjatosti takového insolvenčního správce. A naopak, kdyby v průběhu insolvenčního řízení vyšlo najevo, že věřiteli ustanovený insolvenční správce tyto věřitele v jiných insolvenčních řízeních v rozporu se shora uvedenými zásadami zvýhodnil, aniž by současně šlo o omluvitelné pochybení insolvenčního správce (plynoucí např. z nejednoznačné právní úpravy), bude zpravidla dán i důvod pochybovat o nepodjatosti takového insolvenčního správce.*“³³ JUDr. Tomáš Richter ve své právní monografii provádí rozbor shora citovaného usnesení Nejvyššího soudu, kdy dodává, že mezi majoritním věřitelem a insolvenčním správcem vzniká v některých případech ekonomická závislost. Dle jeho názoru je tedy nutné, aby se soud zabýval nastalou situací a učinil dotazy na správce i na věřitele, v kolika insolvenčních řízeních došlo ze strany věřitele k ustanovení „svého“ insolvenčního správce do řízení a jaký je podíl těchto insolvenčních

³¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízenými Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 52 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

³² § 29 odst. 2 insolvenčního zákona

³³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 08. 2015, č. j. MSPH 79 INS 7676/2012, 29 NSČR 110/2014, 29 NSČR 80/2015-B-103

řízení na celkový počet řízení, ve kterých je insolvenční správce ustanoven.³⁴ Tedy, pokud majoritní věřitel opakovaně ve více insolvenčních řízeních tzv. převoluje insolvenčního správce, když do této funkce ustanovuje stále stejnou osobou, není samo o sobě důvodem pochybovat o nepodjatosti, nicméně je nutné posuzovat individuálně případ od případu.

2.4.2. Odvolání insolvenčního správce podle § 31 insolvenčního zákona

Vedle schůze věřitelů může insolvenčního správce odvolat z funkce podle ustanovení § 31 odst. 1 insolvenčního zákona i insolvenční soud na základě návrhu insolvenčního správce nebo věřitelského orgánu či bez návrhu, a to z důvodů, které nespočívají v porušení povinnosti. Může se jednat například o zdravotní důvody, ztrátu bezúhonnosti či omezení svéprávnosti.

Soud je povinen o návrhu (či na základě podnětu z úřední činnosti v případě, že podání učiní věřitel či třetí osoba) rozhodnout neprodleně, zpravidla po slyšení insolvenčního správce.

Dále insolvenční soud odvolá z funkce insolvenčního správce ustanoveného podle § 29 insolvenčního zákona, pokud o odvolání požádá do 3 dnů ode dne, kdy se o ustanovení do funkce dozvěděl, či pokud mu bylo zrušeno povolení vykonávat činnost na základě rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti.³⁵ Dále insolvenční soud může odvolat insolvenčního správce, pokud mu ze zákona zaniklo oprávnění vykonávat činnosti či mu bylo právo vykonávat činnost pozastaveno.³⁶

V usnesení, kterým odvolává insolvenčního správce z funkce, musí insolvenční soud ustanovit nového insolvenčního správce. Odvolanému správci pak uloží podat zprávu o jeho činnosti a o stavu majetku dlužníka a vyúčtování odměny a hotových výdajů, a dále předat nově ustanovenému insolvenčnímu správci dokumenty potřebné k výkonu činnosti.

Proti usnesení je přípustný opravný prostředek – odvolání.

2.4.3. Zproštění insolvenčního správce podle § 32 insolvenčního zákona

Insolvenční správce je povinen plnit řádně své povinnosti, postupovat při výkonu své funkce s odbornou péčí, dbát pokynů insolvenčního soudu a věřitelských orgánů (tj. schůze věřitelů, věřitelský výbor, zástupce věřitelů), jakož i plnit povinnosti uložené mu zákonem či prováděcími předpisy.³⁷

V případě, že insolvenční správce v insolvenčním řízení neplní své povinnosti, nepostupuje při výkonu své funkce s odbornou péčí či závažně porušil důležitou povinnost, může soud

³⁴ RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 167-170 s.

³⁵ § 31 odst. 2, odst. 4 insolvenčního zákona

³⁶ § 31 odst. 3 insolvenčního zákona

³⁷ § 36 insolvenčního zákona

insolvenčního správce zprostit funkce.³⁸ V praxi se může například jednat o případ, kdy insolvenční správce liknavě provádí soupis majetkové podstaty, zpeněžuje majetkovou podstatu v rozporu se zákonem, nepostupuje dle pokynu zajištěného věřitele či nerespektuje pokyn insolvenčního soudu. Insolvenčními soudy bylo několikrát judikováno, že důvodem pro zproštění funkce ale není situace, kdy insolvenční správce má odlišný právní názor na danou problematiku či na existenci a výši dlužnických závazků (např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 11. 2009, č. j. MSPH 60 INS 4476/2008, 2 VSPH 481/2009-B-106, či usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. 01. 2012, č. j. KSBR 40 INS 6305/2010, 2 VSOL 668/2011-B-57).

Insolvenční soud tak může učinit na návrh dlužníka, věřitelského orgánu nebo i bez návrhu. V případě, že podání učiní jednotlivý věřitel, bude insolvenční soud přistupovat k podání jako k podnětu.³⁹

Samotnému rozhodnutí zpravidla nejprve předchází slyšení insolvenčního správce, kdy insolvenční soud vyzve insolvenčního správce, aby se k návrhu (podnětu) vyjádřil a reagoval na skutečnosti, které jsou mu vytýkány, případně insolvenční soud za účelem projednání návrhu (podnětu) na zproštění insolvenčního správce nařídí jednání. Od slyšení insolvenčního správce lze upustit v případě, že insolvenční správce s návrhem na zproštění funkce souhlasil či by zde bylo nebezpečí prodlení (např. ze zdravotních důvodů insolvenčního správce či neznámého místa pobytu).⁴⁰

Shledá-li insolvenční soud návrh na zproštění insolvenčního správce funkce důvodným, zproští ho funkce neprodleně. Zároveň v usnesení ustanoví nového insolvenčního správce s tím, že (stejně tak jako v případě odvolání z funkce) zproštěnému insolvenčnímu správci uloží, aby nově ustanovenému insolvenčnímu správci předal dokumenty potřebné k činnosti insolvenčního správce a dále aby soudu předložil zprávu o své činnosti a o stavu majetku dlužníka a aby vyúčtoval odměnu a hotové výdaje, zpravidla ve lhůtě 30 dnů.

Proti usnesení o zproštění insolvenčního správce funkce může podat odvolání jen zproštěný insolvenční správce, nicméně odvolání nemá odkladný účinek, tedy zproštěný insolvenční správce je povinen bezodkladně předat potřebné dokumenty nově ustanovenému insolvenčnímu správci.⁴¹

³⁸ § 32 odst. 1 insolvenčního zákona

³⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízenými Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 60 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

⁴⁰ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 125 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

⁴¹ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 124 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

V případě, že se jedná o méně závažné pochybení, nemusí insolvenční soud ihned přistupovat ke zproštění funkce, ale je na místě uložit insolvenčnímu správci pořádkovou pokutu.⁴²

2.5. Povinnosti insolvenčního správce

Podle § 36 odst. 1 insolvenčního zákona je insolvenční správce povinen vykonávat svou funkci svědomitě a s odbornou péčí (myšleno s péčí řádného hospodáře), je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm požadovat, aby dlužníkovi věřitelé dosáhli co nejvyššího uspokojení svých pohledávek, a musí upřednostnit zájem všech věřitelů nad vlastním, individuálním zájmem či zájmy dalších osob. Zákon stanovuje takto obecné, neurčité právní pojmy, kdy Mgr. Kozák v komentáři k insolvenčnímu zákonu blíže rozvádí, že „*se jedná o postup správce, který je v souladu s právními předpisy, pokyny insolvenčního soudu a věřitelských orgánů a který směřuje k ochraně práv věřitelů a dalších osob dotčených dlužnickovým úpadkem, zejména pak maximalizace výnosu insolvenčního řízení pro věřitele dlužníka.*“⁴³

Nicméně od utváření vlastních právních názorů je nutno odlišit odbornou neznalost, nevědomost či neorientování se v právní úpravě či dokonce ledabylý či liknavý postup insolvenčního správce při výkonu funkce.

O své činnosti insolvenční správce pravidelně informuje podáváním zpráv o průběhu řízení insolvenční soud a věřitelský orgán. Zprávy insolvenčního správce, ostatně jako další jeho podání či podání dlužníka, věřitelů nebo třetích osob a rozhodnutí či přípisy insolvenčního soudu, jsou zařazeny do spisu insolvenčního řízení, který je v insolvenčním rejstříku veřejně dostupný. Informace o průběhu insolvenčního řízení mají tedy k dispozici dálkovým přístupem i jednotliví věřitelé dlužníka či třetí osoby.

Zprávy o průběhu řízení je insolvenční správce povinen předkládat jednou za tři měsíce⁴⁴, nicméně insolvenční soud může určit jinou periodu předkládání zpráv. V oddlužení většina insolvenčních soudů vyžaduje předkládání zpráv (tzv. ZOPO – zpráva o průběhu oddlužení) jednou za šest měsíců či jednou ročně. ZOPO se předkládá na formuláři Ministerstva spravedlnosti a má podobu tabulky, ze které lze seznat, jaké příjmy měl dlužník v předmětném časovém období (kalendářním měsíci), jaký počet vyživovacích povinností, kolik činila zabavitelná část příjmu dlužníka, jaké pohledávky za majetkovou podstatou a jim na roveň postavené byly uspokojeny a zejména kolik se dostalo v daném měsíci dlužnickovým věřitelům. Naproti tomu v konkurzech či

⁴² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 10. 2010, č. j. KSUL 46 INS 834/2008, 2 VSPH 707/2010-B-34

⁴³ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 141 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

⁴⁴ § 36 odst. 2 insolvenčního zákona

reorganizací, kde je situace daleko složitější, a to s ohledem na zpeněžování majetku dlužníka, vedení jeho účetnictví (včetně podávání daňových tvrzení ke správci daně) či vedení incidenčních sporů, se insolvenční soud většinou neodchyluje od zákonem stanovené lhůty pro podávání zpráv o průběhu řízení a tedy vyžaduje podávání zpráv jednou za tři měsíce.

Insolvenční správce je dále povinen poskytnout věřitelskému orgánu nezbytnou součinnost, která věřitelskému orgánu umožní efektivní dohled nad činností insolvenčního správce a schvalování průběžné výše a správnosti hotových výdajů a nákladů spojených s udržováním a správou majetkové podstaty, jakož i realizaci dalších oprávnění stanovených v ustanovení § 58 insolvenčního zákona.

V případě, že insolvenční správce nebude řádně dodržovat své povinnosti, může mu insolvenční soud uložit podle ustanovení § 81 odst. 2 insolvenčního zákona pořádkovou pokutu, a to i opakovaně až do výše 200.000,- Kč, či jej podle ust. § 32 insolvenčního zákona zprostit funkce insolvenčního správce.

2.6. Odpovědnost insolvenčního správce za škodu

V insolvenčním zákonu jsou obsaženy zejména normy procesního práva, nicméně tento obsahuje rovněž i normy hmotného práva, když institut odpovědnosti za škodu patří právě mezi hmotně právní normy.

Klíčovým zákonným ustanovením je § 37 insolvenčního zákona, podle kterého insolvenční správce odpovídá za škodu či jinou újmu, kterou dlužníku, věřitelům nebo třetím osobám způsobil tím, že při výkonu funkce porušil povinnosti. Škoda nebo újma může být způsobena porušením povinností uložených insolvenčnímu správci zákonem nebo rozhodnutím soudu, rovněž i tím, že insolvenční správce nepostupoval s odbornou péčí. Insolvenční správce rovněž odpovídá i za škodu nebo újmu, která vznikne jednáním jím pověřených osob, tj. jeho zaměstnanců, zaměstnanců dlužníka či jinými osobami ve smluvním vztahu s dlužníkem.⁴⁵

Odpovědnost insolvenčního správce při výkonu jeho činnosti je přirovnávána k odpovědnosti členů statutárních orgánů obchodních společností.⁴⁶

Předpoklady odpovědnosti za škodu či jinou újmu jsou tři, a to 1) porušení povinností insolvenčního správce, 2) vznik škody či jiné újmy, 3) příčinná souvislost mezi porušením povinností a vznikem škody či jiné újmy (*nexus causalis*).

⁴⁵ § 37 odst. 1 a odst. 2 insolvenčního zákona

⁴⁶ Mgr. Bc. Anna Suchá. Za chyby se platí aneb k odpovědnosti insolvenčního správce. In: Epravo.cz. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/za-chyby-se-platiane-b-k-odpovednosti-insolvencniho-spravce-91694.html>

Odpovědnost insolvenčního správce je konstruována jako odpovědnost objektivní – tedy zavinění není vyžadováno.⁴⁷ Odpovědnosti se insolvenční správce může zprostit tím, že prokáže, že škodě či jiné újmě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat se zřetelem k průběhu řízení. Insolvenční správce je povinen včas informovat insolvenční soud a věřitelský orgán v případě možnosti hrozícího vzniku škody či jiné újmy. Po vzniku škody či jiné újmy je pak povinen podat vysvětlení, jakým způsobem se snažil jejímu vzniku zabránit či z jakých důvodů tak nemohl učinit.⁴⁸

K obecně stanovené odpovědnosti v ustanovení § 37 odst. 1 insolvenčního zákona je v ustanovení § 37 odst. 3 insolvenčního zákona uvedena úprava zvláštní⁴⁹, podle které insolvenční správce odpovídá za škodu či jinou újmu, která vznikla věřiteli s pohledávkou za majetkovou podstatou tím, že nemohla být uspokojena jeho pohledávka vzniklá na základě právního jednání insolvenčního správce. Pohledávky za majetkovou podstatou jsou taxativně uvedeny v ustanovení § 168 insolvenčního zákona. Může se například jednat o smlouvy na úvěrové financování, o smlouvy o dodávce energií či o archivaci.

Tato odpovědnost je rovněž objektivní. Insolvenční správce se jí může zprostit tím, že prokáže, že v době, kdy k právnímu jednání došlo, nemohl poznat, že majetková podstata nebude stačit k úhradě jím vzniklé pohledávky za majetkovou podstatou. Pro případný soudní spor je pasivně legitimovaný právě insolvenční správce, který v případě, že žalobce (poškozený) prokáže protiprávní jednání žalovaného, vznik škody a příčinnou souvislost mezi nimi, nese břemeno tvrzení a břemeno důkazní, kdy musí prokázat, že škodě či jiné újmě nemohl zabránit i přes vynaložení veškerého úsilí či nemohl rozpoznat, že majetková podstata nebude k úhradě pohledávky poškozeného stačit.

Spory o náhradu škody nebo jiné újmy podle § 37 insolvenčního zákona nejsou incidenčními spory. Incidenční spory jsou taxativně vyjmenovány v ustanovení § 159 odst. 1 insolvenčního zákona, kdy v písm. e) je uvedeno, že incidenčním sporem je spor o náhradě škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem. Tedy, vzhledem k tomu, že se jedná o individuální nároky poškozených vůči insolvenčnímu správci, nikoliv o nároky majetkové podstaty⁵⁰, nejedná se o incidenční spory a k jejich řešení nebude příslušný insolvenční soud.

⁴⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízenými Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 70 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

⁴⁸ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽÍŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 146 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

⁴⁹ POHL, Tomáš. *Odpovědnost za škodu podle insolvenčního zákona*. Bulletin advokacie. 2010, č. 7-8.

⁵⁰ MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízenými Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 71 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

Právo na náhradu škody či jiné újmy proti insolvenčnímu správci se promlčí do 2 let poté, co se poškozený dozvěděl o výši škody a odpovědnosti správce, nejpozději však do 3 let od skončení insolvenčního řízení.⁵¹ Tedy běh promlčecí lhůty není vázán na škodní událost, ale na skončení insolvenčního řízení, k čemuž může dojít pravomocným usnesením o zrušení konkurzu, o zastavení řízení, o skončení reorganizace či usnesením o splnění oddlužení. V případě, že ke škodě či jiné újmě došlo v důsledku trestného činu insolvenčního správce, za který byl insolvenční správce pravomocně odsouzen, stanovuje zákon objektivní lhůtu 10 let od skončení insolvenčního řízení. Z dikce tohoto zákonného ustanovení je zřejmé, že nárok proti insolvenčnímu správci lze vymáhat i po skončení insolvenčního řízení.

Insolvenční správce má vlastní majetkovou odpovědnost. Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 22. 04. 2004, sp. zn. 29 Cdo 3064/2000, uvedl, že *„jestliže dovolatelé tvrdí, že jim škoda vznikla také nesprávným postupem správce konkursní podstaty, pak lze uzavřít, že na základě takového tvrzení mohli žalovat pouze příslušného správce a nikoliv Českou republiku, jež přímou odpovědnost za nesprávný výkon funkce správce konkursní podstaty nenesé.“*⁵² Tedy nelze se domáhat náhrady škody či jiné újmy způsobené insolvenčním správcem po Ministerstvu spravedlnosti, resp. České republice podle zákona č. 82/1998 Sb., zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, ale škodu či jinou újmu musí nahradit insolvenční správce sám. Nicméně, v uvedeném rozsudku Nejvyšší soud ČR dále uvedl, že *„obecně vzato může stát vskutku nést majetkovou odpovědnost za nesprávný úřední postup soudu při výkonu jeho dohlédací činnosti nad správcem konkursní podstaty.“*⁵³ Tedy připustil, že by mohla nastat situace, kdy insolvenční soud v rámci dohlédací činnosti nad insolvenčním správcem pochybí, např. neudělí správci pokyn, a pak by tedy za takovéto pochybení odpovídal stát.

Shora uvedenou odpovědností z pohledu civilního práva samozřejmě není dotčena trestněprávní odpovědnost insolvenčního správce. V zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen jako „**trestní zákoník**“) je uvedeno několikero trestných činů, kterých se insolvenční správce při výkonu své činnosti může dopustit. Za pozornost stojí zejména tzv. úpadkové delikty, uvedené v hlavě V. Jedná se například o trestný čin pletichy v insolvenčním řízení podle § 226 odst. 3 trestního zákoníku.

⁵¹ § 37 odst. 4 insolvenčního zákona

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 04. 2004, sp. zn. 29 Cdo 3064/2000

⁵³ tamtéž

Pro úplnost nutno dodat, že Ministerstvo spravedlnosti může podle § 10 zákona o insolvenčních správcích rozhodnout o pozastavení práva vykonávat činnost insolvenčnímu správci, proti němuž je vedeno trestní stíhání pro trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem činnosti. Pokud je insolvenční správce pro trestný čin pravomocně odsouzen, není již bezúhonný podle § 6 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 7 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona, kdy Ministerstvo spravedlnosti takovému insolvenčnímu správci zruší povolení z důvodu uvedeného v § 13 odst. 1 písm. a) či b) zákona o insolvenčních správcích.

2.7. Odměna a náhrada hotových výdajů

Úprava odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce je upravena v insolvenčním zákoně a dále ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 313/2007 Sb., vyhláška o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen jako „**vyhlášky o odměně a náhradách hotových výdajů IS**“).

Podle ustanovení § 38 odst. 1 insolvenčního zákona má insolvenční správce právo na odměnu a náhradu hotových výdajů. Bližší částky stanovuje vyhláška o odměně a náhradách hotových výdajů IS, kdy ke stanoveným částkám je nutno připočíst daň z přidané hodnoty (dále jen „**DPH**“), pokud je insolvenční správce jejím plátcem. Tedy částky ve vyhlášce jsou stanoveny bez DPH, odměnu je o příslušnou sazbu daně nutno navýšit.

Odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce jsou hrazeny z majetkové podstaty. V případě, že majetková podstata nepostačí na úhradu odměny a náhrady hotových výdajů, tato se uhradí ze zálohy složené na náklady řízení (složené insolvenčním navrhovatelem). Pokud záloha složena nebyla anebo tato na úhradu nepostačuje, odměnu a náhradu hotových výdajů uhradí insolvenčnímu správci stát (prostřednictvím insolvenčního soudu). Zákon stanovuje limit 50.000,- Kč pro odměnu a 50.000,- Kč pro náhradu hotových výdajů. V minulosti se vyskytovaly spory, zda limity jsou včetně DPH či bez ní, kdy výklad provedl Vrchní soud v Praze, a to usnesením ze dne 19. 01. 2016, č. j. KSHK 41 INS 7259/2014, 3 VSPH 381/2015-B-17. Vrchní soud v Praze vyložil, že limit nezahrnuje DPH, což odůvodnil následovně: „*výše uvedený limit ve smyslu § 38 odst. 1 InsZ se týká jen náhrady odměny insolvenčního správce a nezahrnuje DPH. Shodně se Správcem má za to, že nelze insolvenčního správce trestat za to, že je plátcem DPH, neboť by byl znevýhodněn, a při odměně 45.000,- Kč by při výplatě z prostředků státu v limitu 50.000,- Kč fakticky obdržel odměnu pouze 41.322,- Kč oproti insolvenčnímu správci, který plátcem DPH není a kterému by proto byla vyplacena odměna z prostředků státu v přisouzené výši. Nelze přehlédnout ani správnou Správcovu argumentaci, že stát o vyplacenou*

*DPH nepřijde, neboť mu tuto částku (9.450,- Kč) podle zvláštních právních předpisů (pozn. autora práce: myšleno podle zákona o dani z přidané hodnoty) vrátí.*⁵⁴

Pokud má insolvenční soud rozhodnout o DPH, je nutné, aby insolvenční soud obdržel důkaz, že insolvenční správce je plátcem DPH. Proto je insolvenční správce povinen insolvenčnímu soudu předložit rozhodnutí správce daně o registraci k DPH. Většina insolvenčních správců takto činí ihned po svém ustanovení do funkce přímo doložením rozhodnutí či odkazem do správního deníku insolvenčního soudu, kde je předmětné rozhodnutí založeno.

Odměnu a hotové výdaje insolvenční správce vyúčtuje v konečné zprávě, případně ve zprávě o své činnosti. Insolvenční soud má podle ustanovení § 38 odst. 3 insolvenčního zákona po projednání s věřitelským výborem (není vázáno na souhlas či nesouhlas⁵⁵) moderační oprávnění k odměně, kdy tuto může jak zvýšit, ale i snížit (např. pokud v insolvenčním řízení došlo ze strany insolvenčního správce k porušení povinností či nenavrhl provedení částečného rozvrhu, ačkoliv to majetková podstata umožňovala).

Odměna a náhrada hotových výdajů se určují zásadně v konečném rozhodnutí insolvenčního soudu (tj. v usnesení o schválení konečné zprávy či v usnesení o splnění oddlužení), ale podle insolvenčního zákona mohou být odměna i náhrada hotových výdajů uhrazeny již v průběhu insolvenčního řízení formou zálohy. O vyplacení zálohy rozhoduje insolvenční soud – může tomuto tak být například v usnesení, kterým insolvenční soud vydal souhlas s vydáním výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli.

Jestliže bylo v insolvenčním řízení ustanoveno více insolvenčních správců, je nejdříve nutno určit celkovou odměnu insolvenčních správců pro celé řízení a pak v souladu s § 6 vyhlášky o odměně a náhradách hotových výdajů IS stanovit každému z nich podíl na této odměně s ohledem na délku doby, rozsahu a náročnosti jejich činnosti.⁵⁶

2.7.1. Odměna insolvenčního správce v konkurzu

V případě konkurzu se odměna stanovuje podle počtu přezkoumaných přihlášek a dále odměna z výtěžku zpeněžení majetku dlužníka.

Odměna podle počtu přezkoumaných přihlášek činí 1.000,- Kč za každou přezkoumanou přihlášku (tj. za každou přihlášku, která byla insolvenčním správcem zařazena na seznam přihlášených pohledávek), nejvýše však 1,000.000,- Kč.⁵⁷

⁵⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 01. 2016, č. j. KSHK 41 INS 7259/2014, 3 VSPH 381/2015-B-17

⁵⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 75 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

⁵⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 09. 2015, sen. zn. 29 NSČR 54/2013

⁵⁷ § 2a vyhlášky o odměně a hotových výdajích IS

Co se týče odměny z výtěžku zpeněžení majetku dlužníka, tato se stanoví jako součet odměny z výtěžku zpeněžení nezajištěného a zajištěného majetku dlužníka. Odměna je stanovena procentuálně – při výtěžku zpeněžení předmětu zajištění činí podle § 1 odst. 2 vyhlášky o odměně a hotových výdajích IS 9 % (v případě výtěžku od 0 do 1,000.000,- Kč, dále pak je stanoveno procento a pevná částka v závislosti na hodnotě výtěžku) a při výtěžku zpeněžení nezajištěného majetku dlužníka činí podle § 1 odst. 3 vyhlášky 25 % (v případě výtěžku od 0 do 500.000,- Kč, dále pak je stanoveno procento a pevná částka v závislosti na hodnotě výtěžku).

Takto stanovená odměna podle výtěžku zpeněžení má pro insolvenčního správce motivační funkci, kdy při zpeněžení majetku dlužníka mu zákon ukládá povinnost odborné péče a nejvyššího možného uspokojení dlužnických věřitelů, nicméně takto nastavená právní úprava se dotýká přímo majetkové sféry insolvenčního správce, kdy tento má zájem na co nejvyšším výtěžku zpeněžení a tedy na co možná nejvyšší své odměně.

Vyhláška o odměně a hotových výdajích IS stanovuje v § 1 odst. 5 minimální limit pro odměnu insolvenčního správce – částku 45.000,- Kč.

2.7.2. Odměna insolvenčního správce v oddlužení

Podle ust. § 3 písm. a) vyhlášky o odměně a hotových výdajích IS se při oddlužení zpeněžení majetkové podstaty určí odměna insolvenčního správce podle shora uvedených ustanovení týkajících se konkurzu (tedy podle § 1 vyhlášky).

V právní úpravě účinné do dne 30. 06. 2017 nebyla stanovena v případě oddlužení odměna insolvenčního správce z počtu přezkoumaných přihlášek a tedy ji insolvenční soudy ani insolvenčním správcům při schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nepřiznávaly (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 07. 2017, č. j. KSPL 52 INS 31107/2015, 1 VSPH 2201/2016-B-21). S účinností ode dne 01. 07. 2017, kdy přezkumná jednání se již nekonají v budově insolvenčního soudu, ale v sídle či provozovně insolvenčního správce (tedy bez účasti insolvenčního soudce), zákonodárce do insolvenčního zákona akreditační novelou zanesl ustanovení, na základě kterého má insolvenční správce právo na odměnu z počtu přezkoumaných přihlášek. Tato odměna činí 25 % z odměny insolvenčního správce za přezkoumané přihlášky v konkurzu (tj. 1.000,- Kč, tedy 250,- Kč za každou přihlášku) a má insolvenčnímu správcovi nahradit administrativní zátěž vzniklou realizací osobního jednání s dlužníkem, na němž dochází k přezkumu přihlášených pohledávek a která byla zákonodárcem přenesena ze soudů na insolvenční správce.

Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty má tedy insolvenční správce právo na odměnu skládající se z počtu přezkoumaných přihlášek (á 250,- Kč) a z výtěžku zpeněžení nezajištěného a zajištěného majetku dlužníka, nejméně 45.000,- Kč – obdobně jako v případě konkurzu.

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře má insolvenční správce s účinností od 01. 07. 2017 rovněž právo na odměnu z počtu přezkoumaných přihlášek (á 250,- Kč). Dále odměna insolvenčního správce podle § 3 písm. b) a c) vyhlášky o odměně a hotových výdajích IS činí 750,- Kč a v případě společného oddlužení manželů 1.125,- Kč za každý započatý měsíc od rozhodnutí o povolení oddlužení do skončení plnění splátkového kalendáře. Pokud je při oddlužení plněním splátkového kalendáře zpeněžován majetek dlužníka, který je předmětem zajištění, připočte se k výše uvedené odměně při oddlužení plněním splátkového kalendáře rovněž odměna z výtěžku zpeněžení zajištěného majetku, určená rovněž jako při konkurzu.

Při rozhodnutí o úpadku insolvenční soud uloží dlužníkovi povinnosti hradit k rukám ustanoveného insolvenčního správce na jím sdělený účet majetkové podstaty zálohu na odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 900,- Kč (záloha na odměnu 750,- a záloha na hotové výdaje 150,- Kč) a v případě společného oddlužení manželů 1.350,- Kč (záloha na odměnu 1.125,- Kč a záloha na hotové výdaje 225,- Kč), obě plus DPH (jestliže je insolvenční správce jejím plátcem).

Jakmile soud schválí oddlužení plněním splátkového kalendáře, záloha na odměnu a náhradu hotových výdajů již nejsou dlužníkem přímo hrazeny, ale tyto jsou uspokojeny z finančních prostředků, které jsou plátcem příjmu dlužníka, případně přímo dlužníkem či jeho dárce poukazovány na účet majetkové podstaty.

V případě, že soud schválí dlužníku oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, zruší povinnost dlužníka hradit insolvenčnímu správci zálohy. Odměna insolvenčního správce bude určena z výtěžku zpeněžení a uspokojena z majetkové podstaty. Zálohy uhrazené dlužníkem za dobu od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o schválení oddlužení budou použity na úhradu odměny insolvenčního správce, kdy těmito bude částečně hrazena odměna z výtěžku zpeněžení.

Jestliže je dlužníkův návrh na povolení oddlužení odmítnut, zamítnut nebo jej dlužník vezme zpět, lze prohlásit na majetek dlužníka konkurz pouze při splnění podmínek uvedených v § 396 odst. písm. a) až c) insolvenčního zákona. Pokud nejsou splněny podmínky pro prohlášení konkurzu, je řízení zastaveno. V případě, že je řízení zastaveno, nelze určit odměnu správce podle shora uvedených ustanovení vyhlášky, ale podle § 5 vyhlášky o odměně a náhradách hotových výdajů IS, rozhodne o výši odměny soud s přihlédnutím k délce doby, rozsahu a náročnosti vykonávané činnosti.

V praxi jsem se setkala se zajímavou situací, kdy insolvenční správce požadoval po insolvenčním soudu přiznání odměny za zpeněžení majetku podle ustanovení § 412 odst. 1

písm. b) insolvenčního zákona, který dlužník získal dědictvím. Insolvenční správce navrhl insolvenčnímu soudu přiznání odměny podle § 1 odst. 3 vyhlášky o odměně a náhradách hotových výdajů IS, tj. ve výši 25 % z výtěžku zpeněžení. Insolvenční soud mu přiznal odměnu jako při výtěžku zpeněžení zajištěného majetku, tj. ve výši 9 %, kdy uplatnil § 5 vyhlášky s tím, že zpeněžení dědictví dlužníka je obdobné zpeněžování zajištěného majetku. Insolvenční správce s výší odměny nesouhlasil a proti usnesení soudu I. stupně podal v zákonné lhůtě odvolání. Vrchní soud v Praze rozhodl usnesením ze dne 22. 02. 2018, č. j. KSPL 56 INS 25538/2015, 1 VSPH 214/2018-B-55, tak, že změnil napadené usnesení a odměnu insolvenčního správce zvýšil (nicméně ne na správcem vyčíslenou odměnu, ale na 18 % s odkazem na moderaci podle § 5 vyhlášky s odůvodněním, že nelze při určení odměny insolvenčního správce při zpeněžení majetku podle § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona aplikovat § 1 vyhlášky, ale určit ji s přihlédnutím k délce doby, rozsahu a náročnosti vykonávané činnosti.⁵⁸

V souvislosti s odměnou insolvenčního správce ze zpeněžení majetku podle § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona je důležité zmínit, že podle ustálené soudní judikatury se odměna insolvenčního správce určí pouze při zpeněžení majetku, kdy správce musí vynaložit určitou činnost – aktivní přičinění, tedy nelze určit insolvenčnímu správci odměnu z finančních prostředků vyplacených dlužníkem na účet majetkové podstaty.⁵⁹

Závěrem této podkapitoly bych se zmínila o případu oddlužení plněním splátkového kalendáře, kdy insolvenční správce nebyl plátcem DPH, tedy zálohy mu dlužník hradil ve výši 900,- Kč bez DPH. V průběhu oddlužení se insolvenční správce stal plátcem DPH. Problém nastává v konečné fázi insolvenčního řízení, kdy insolvenční soud přiznává usnesením insolvenčnímu správci odměnu – takovéto pravomocné usnesení je pak z daňového hlediska pro insolvenčního správce daňovým dokladem (který tvoří součást jeho účetnictví) s tím, že datum uskutečnitelného zdanitelného plnění je okamžikem nabytí právní moci usnesení, jímž mu byla odměna přiznána. Dnem uskutečnitelného zdanitelného plnění je insolvenční správce povinen státu, resp. správci daně odvést DPH. Nicméně, na počátku insolvenčního řízení dlužník hradil zálohy bez DPH (insolvenční správce s ohledem na to, že plátcem DPH nebyl, nemohl ani zálohy s DPH po dlužníku požadovat), tedy dlužník neuhradil zálohami „dlužné“ DPH, které je povinen insolvenční správce odvést správci daně. V insolvenčním řízení vedeném u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn.: KSUL 43 INS 14951/2015 insolvenční správce požadoval po insolvenčním soudu, aby mu tento přiznal odměnu včetně DPH i za měsíce, ve kterých plátcem nebyl. Insolvenční soud návrhu správce nevyhověl, když své usnesení odůvodnil, že by to bylo

⁵⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 02. 2018, č. j. KSPL 56 INS 25538/2015, 1 VSPH 214/2018-B-55

⁵⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 04. 04. 2016, č. j. KSUL 79 INS 14726/2012, 3 VSPH 1630/2015-B-33

v rozporu s legitimním očekáváním dlužníka. Insolvenční správce podal v zákonné lhůtě proti usnesení soudu I. stupně odvolání, a to s odkazem na usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 06. 2014, č. j. KSOS 8 INS 9278/2011, 1 VSOL 30/2014-B-25. Odvolací soud – Vrchní soud v Praze pak napadené usnesení změnil a insolvenčnímu správci přiznal odměnu včetně DPH za celé insolvenční řízení.⁶⁰

2.7.3. Odměna insolvenčního správce v reorganizaci

Odměna insolvenčního správce v reorganizaci je určena podle § 2 vyhlášky o odměně a náhradách hotových výdajů IS za každý měsíc v prvním roce po rozhodnutí o povolení reorganizace jako dvanáctinásobek průměrného měsíčního obratu za poslední účetní období, které předchází insolvenčnímu správci, a v dalších letech pak pevnou částkou podle obratu dlužníka.

Rovněž i při reorganizaci má insolvenční správce nárok na odměnu z počtu přezkoumaných pohledávek, a to ve stejné výši jako v řízení konkurzním.

2.7.4. Náhrada hotových výdajů

Hotové výdaje insolvenčního správce mohou spočívat v náhradě cestovního, poštovního, nákladů na opisy a fotokopie či nákladů na ověření podpisu, nákladů na výpis z Centrálního depozitáře cenných papírů, znalečného. Jak již bylo uvedeno výše, do náhrady hotových výdajů nemůže insolvenční správce zahrnout náklady na pojištění odpovědnosti za škodu vzniklou v souvislosti s jeho činností.

Výši náhrady hotových výdajů insolvenčního správce určuje ustanovení § 7 vyhlášky o odměně a náhradách hotových výdajů IS.

Náhrada cestovních nákladů se vypočítá podle zvláštního právního předpisu – podle vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí, kterou se stanoví pro každý kalendářní rok náhrady za používání silničních motorových vozidel (tzv. amortizace) a průměrné ceny pohonných hmot. Pro kalendářní rok 2019 je účinná vyhláška č. 333/2018 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad.

Podle § 7 odst. 2 a 3 vyhlášky o odměně a náhradách hotových výdajů IS se poštovné, telekomunikační poplatky, náklady na opisy a fotokopie hradí v prokázané výši, stejně tak jako ostatní hotové výdaje. Úhrada poštovního, telekomunikačních poplatků, náklady na opisy a

⁶⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 10. 2016, č. j. KSUL 43 INS 14951/2015, 4 VSPH 1752/2016

fotokopie je omezena do 5 % odměny insolvenčního správce. Úhrada ostatních hotových výdajů je omezena výší, která odpovídá ceně obvyklé v místě a době uplatnění.

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře je náhrada hotových výdajů stanovena paušální částkou ve výši 150,- Kč, v případě oddlužení manželů ve výši 225,- Kč za každý započatý měsíc od rozhodnutí o povolení oddlužení do skončení plnění splátkového kalendáře.

3. Oprávnění insolvenčního správce v insolvenčním řízení

3.1. Majetková podstata

Pojem majetkové podstaty je definován v ust. § 2 písm. e) insolvenčního zákona jako majetek určený k uspokojení dlužníkových věřitelů.

Do majetkové podstaty podle § 206 odst. 1 a odst. 2 náleží:

- a) peněžní prostředky,
- b) věci movité a nemovité,
- c) podnik, resp. obchodní závod podle § 502 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (dále jen „**občanský zákoník**“),
- d) soubor věcí a věci hromadné,
- e) vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů,
- f) akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva,
- g) obchodní podíl, resp. podíl podle § 31 zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), (dále jen „**zákon o obchodních korporacích**“),
- h) dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné,
- i) dlužníkova mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenská, peněžité pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělků, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci,
- j) další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu, vše včetně příslušenství, přírůstků, plodů a užitků.

Do majetkové podstaty nepatří majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Majetek, který nepodléhá výkonu rozhodnutí, je uveden v ust. § 321 a 322 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, jedná se například o běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsten, zdravotnické potřeby či domácí mazlíčky. Na rozdíl od exekučního řízení či výkonu rozhodnutí v insolvenčním řízení je postižitelný majetek dlužníka sloužící k podnikání.

Jak je uvedeno výše, součástí majetkové podstaty je mzda, plat či příjem nahrazující odměnu za práci, kdy insolvenční zákon stanovuje v ust. § 207 odst. 2, že tyto náleží pouze v rozsahu, v jakém lze při výkonu rozhodnutí či exekuci uspokojit přednostní pohledávky. Pro

úplnost dodávám, že dávky státní sociální podpory (tj. přídavek na dítě, příspěvek na bydlení), dávky pomoci v hmotné nouzi (tj. příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc) či dávky pro osoby se zdravotním postižením (tj. příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku) jsou příjmem nezabavitelným.

V případě pochybnosti, zda se jedná o majetek vyloučený či nikoliv, rozhoduje insolvenční soud.

3.1.1. Zjišťování majtkové podstaty

Jedna z nejdůležitějších činností, kterou činí insolvenční správce ihned po svém ustanovení do funkce, spočívá ve zjišťování majetku dlužníka (včetně majetku, který dlužník dříve vlastnil).

Dlužník sice má ze zákona povinnost poskytnout insolvenčnímu správci všestrannou součinnost (srov. § 210 insolvenčního zákona), kdy zejména předloží správci seznam majetku, nicméně insolvenční správce musí na základě § 211 odst. 2 insolvenčního zákona provést vlastní šetření, zda do majtkové podstaty nepatří i jiný majetek než ten, který dlužník uvedl v návrhu, a tedy ověřit tvrzení dlužníka o jeho majetku.

Za tímto účelem se musí insolvenční správce obrátit na subjekty, které disponují informacemi o dlužníku. Na základě § 43 insolvenčního zákona jsou orgány veřejné moci, zejména katastrální úřady, orgány evidující motorová vozidla a jiné správní úřady, jakož i notáři, soudní exekutoři, osoby vedoucí evidenci cenných papírů, finanční instituce, provozovatelé telekomunikačních služeb, provozovatelé poštovních služeb a jiné osoby, které se zabývají přepravou zásilek, vydavatelé tisku a dopravci, povinny poskytnout insolvenčnímu správci na základě jeho žádosti požadovanou součinnost. Povinnost poskytnutí součinnosti se však týká i dalších nevyjmenovaných orgánů veřejné moci, například Policie ČR (informace o stělných zbraních ve vlastnictví dlužníka) či Úřadu průmyslového vlastnictví.⁶¹ Poskytnutí součinnosti orgány veřejné správy je bezplatné. Jiné osoby než orgány veřejné správy mají právo na náhradu hotových výdajů.

Insolvenčnímu správci jsou poskytnuty údaje o majetku dlužníka ve stejném rozsahu, v jakém by je povinné subjekty poskytly dlužníku. Insolvenční správce může požadovat vydání či zapůjčení listin nebo jiných věcí, které mohou sloužit ke zjištění majetku dlužníka.

Rozsah poskytované součinnosti je uveden v § 44 odst. 1 insolvenčního zákona. Například finanční instituce sdělí insolvenčnímu správci čísla účtů dlužníka, zůstatek na bankovních účtech

⁶¹ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 172 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

a informace o pohybech na bankovním účtu. Pojišťovny sdělí informace o pojistných smlouvách a poskytovatelé služeb elektronických komunikací sdělí údaje o dlužníkových telefonních číslech. Poskytovatelé poštovních služeb sdělí adresy, na které dlužníku doručují korespondenci, informace o vyplácených prostředcích dlužníku, rozsah a povahu doručovaných zásilek.

Orgány veřejné správy mohou v případě elektronicky zpracovávaných informací insolvenčnímu správci tyto zpřístupnit dálkovým přístupem. V praxi se tak děje v případě katastru nemovitostí, kdy insolvenční správce má zřízen dálkový přístup a může například generovat výpisy listu vlastnictví, nahlížet do sbírky listin či prověřovat, zda dlužník v minulosti vlastnil nějakou nemovitost (případně komu a za jakou cenu ji prodal, včetně nahlédnutí do kupní smlouvy či jiného nabývacího titulu).

Insolvenční správci se tedy za účelem zjištění majetku dlužníka nejčastěji obracejí na Úřad práce České republiky, Českou správu sociálního zabezpečení, městské úřady (které vedou evidenci motorových vozidel – registr vozidel), banky, pojišťovny, finanční úřady či na katastrální úřad (dálkovým přístupem).

Usnesení o ustanovení insolvenčního správce do funkce je dostupné v insolvenčním rejstříku, nicméně na žádost orgánu veřejné moci či osoby, která má součinnost poskytnout, je podle § 44 odst. 2 insolvenčního zákona insolvenční správce povinen předmětné usnesení orgánu či osobě předložit.

V případě, že orgán či osoba neposkytnou požadovanou součinnost řádně a včas, odpovídají za škodu či jinou újmu, kterou způsobí. Odpovědnost se bude posuzovat podle § 2910 občanského zákoníku.⁶²

Podle ust. § 212 odst. 1 insolvenčního zákona je dlužník povinen insolvenčnímu správci na jeho žádost zpřístupnit místa, kde má umístěn majetek. Dlužník je povinen přístup strpět a zejména svým aktivním přístupem poskytnout insolvenčnímu správci součinnost.⁶³ Na rozdíl od případů oddlužení, kde dlužník je motivován k dodržování povinností pod sankcí zrušení schváleného oddlužení a prohlášení konkurzu či zastavení řízení, se v případech konkurzních řízení vyskytují případy, kdy dlužník potřebnou součinnost neposkytne. Dlužník svým jednáním může naplnit skutkovou podstatu trestného činu porušení povinností v insolvenčním řízení podle ust. § 225 trestního zákoníku. Nicméně je účelné a vhodné, zajistit majetek dlužníka co nejdříve, aby nedošlo k jeho ztrátě či poškození. Zákon v § 212 odst. 2 insolvenčního zákona umožňuje

⁶² MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízenými Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 91 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

⁶³ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 875 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

insolvenčnímu správci podat k insolvenčnímu soudu návrh na nařízení prohlídky bytu, sídla či jiných místností dlužníka. Návrh se může týkat i skříní či schránek. Insolvenční správce musí ve svém návrhu přesně specifikovat místo, aby nemohlo dojít k jeho záměně. Takovýto návrh se v insolvenčním rejstříku zveřejní, nicméně je podle § 423 odst. 2 insolvenčního zákona anonymizován, aby jeho zveřejnění nemohlo zmařit účel insolvenčního řízení.

O návrhu insolvenčního správce soud rozhodne usnesením, jehož písemné vyhotovení nemusí být odůvodněno a proti kterému není odvolání přípustné. Usnesení se doručuje insolvenčnímu správci a dlužníku. Insolvenčnímu správci je doručeno dvojí vyhotovení usnesení v listinné podobě, kdy jedno vyhotovení je určeno pro insolvenčního správce, druhé doručí insolvenční správce dlužníku při zahájení prohlídky. Pokud by se dlužník o připravované prohlídce dozvěděl dříve, mohlo by dojít k manipulaci s majetkem dlužníka, což není žádoucí. Insolvenční správce má postavení soudního doručovatele. Jestliže se nepodaří dlužníku usnesení doručit, insolvenční správce jej vrátí insolvenčnímu soudu. Soud může v usnesení správci uložit, aby při prohlídce byla přítomna vhodná osoba (např. zástupce obce).

Insolvenční správce je oprávněn zařídit si přístup, nejčastěji za pomoci zámečníka, který se účastní prohlídky na základě žádosti insolvenčního správce. Insolvenční správce o průběhu prohlídky sepíše protokol, ve kterém se uvádí, kdo byl prohlídce přítomen, kdy byla prohlídka započata a kdy skončena a zejména jaký majetek dlužníka byl zjištěn a jaký byl zajištěn a dále zda se usnesení insolvenčního soudu o domovní prohlídce podařilo dlužníku doručit, případně zda ho odmítl převzít. Prohlídka může být realizována i za nepřítomnosti dlužníka; doručení či nedoručení usnesení insolvenčního soudu nemá na realizaci prohlídky žádný vliv.⁶⁴ Protokol podepíše insolvenční správce a další osoby, které se prohlídce zúčastnily. Opis protokolu je zaslán dlužníku, insolvenčnímu soudu a věřitelskému výboru. V případě, že je dlužník prohlídce přítomen, jeden opis protokolu mu insolvenční správce předá. Po realizaci prohlídky insolvenční správce podá insolvenčnímu soudu zprávu o průběhu prohlídky spolu s protokolem a případně i usnesením a protokolem, které jsou určeny pro dlužníka a které se mu nepodařily doručit.

Shora uvedené zákonné ustanovení je využíváno zejména v situacích, kdy nemovitost dlužníka je sepsána do majetkové podstaty, insolvenční správce připravuje její prodej, přičemž je nutné znalecké ocenění a dlužník neumožňuje zpřístupnění nemovitosti. Tedy není ojedinělou situací, když se prohlídce zúčastní rovněž soudní znalec, který má nemovitost ocenit za účelem jejího prodeje.

⁶⁴ KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 876 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.

Insolvenční zákon v ust. § 213 zakotvuje oznamovací povinnost držitele dlužníkovu majetku, když osoba, která má u sebe dlužníkův majetek, je povinna oznámit tuto skutečnost insolvenčnímu správci a uvést právní důvod, na základě kterého má majetek u sebe. Na výzvu insolvenčního správce je ten, kdo má u sebe dlužníkův majetek, povinen umožnit prohlídku takového majetku. Ač zákon nepředepisuje formu takovéto výzvy, komentář k insolvenčnímu zákonu uvádí, že výzva má být písemná a insolvenční správce má mít doklad o doručení takovéto výzvy.⁶⁵ Tento výklad zákona se jeví jako logický, neboť insolvenční správce v případě, že jeho výzvě nebude vyhověno, se musí obrátit na insolvenční soud se žádostí o zajištění součinnosti, kdy bude muset prokázat, že osobu mající u sebe dlužníkův majetek vyzval a výzva mu byla doručena.

3.1.2. Soupis majetkové podstaty

V ustanovení § 217 odst. 1 insolvenčního zákona je definován soupis majetkové podstaty jako listina, do níž se zapisuje majetek náležející do majetkové podstaty.

Soupis majetkové podstaty provádí insolvenční správce, přičemž východiskem pro něj je seznam majetku dlužníka, prohlášení dlužníka podle § 214 insolvenčního zákona a součinnost poskytnutá od orgánu veřejné moci či dalších osob majících informace o dlužníkově majetku. Insolvenční správce se při sepisování majetku do majetkové podstaty řídí pokyny insolvenčního soudu, případně věřitelského výboru. Soupis majetkové podstaty insolvenční správce průběžně doplňuje.

Provádění soupisu majetkové podstaty je výlučnou kompetencí insolvenčního správce, kdy k soupisu majetku nepotřebuje ničí souhlas. Samostatnost rozhodování insolvenčního správce při provádění soupisu majetkové podstaty judikoval Vrchní soud v Praze ve svém usnesení ze dne 06. 11. 2012, č. j. MSPH 88 INS 15715/2010, 3 VSPH 503/2012-B-105, kdy uvedl, že *„podle § 209 odst. 1 a § 217 IZ je zjišťování a soupis majetkové podstaty v kompetenci insolvenčního správce, který je oprávněn posoudit, zda konkrétní majetek, pohledávky nevyjímaje, do majetkové podstaty náleží či nikoli; k tomu nepotřebuje souhlas insolvenčního soudu ani věřitelského orgánu či dlužníka. Přitom je především na dlužníkovi, aby k tomu správci poskytl věrohodné podklady a všestrannou součinnost a dbal jeho pokynů (srov. 210 IZ). To s tím, že správce samozřejmě musí být připraven v rámci projednání konečné zprávy obhájit, proč určitý majetek nezahrnul do soupisu majetkové podstaty. Dlužníkovi ovšem (jak správce ve svém vyjádření případně podotknul) nic nebrání v tom, aby sám vymáhal pohledávku, kterou správce nezahrnul do soupisu majetkové*

⁶⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízeními Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 454 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

podstaty a o jejíž existenci a vymožitelnosti je dlužník přesvědčen. Z uvedeného je zřejmé, že dlužník není oprávněn správci diktovat, jaké položky má zapsat do soupisu (srov. § 221 IZ), a že důvodem zproštění správce funkce nemůže být okolnost, že soupis neodpovídá představám dlužníka.“⁶⁶

Jakmile insolvenční správce sepíše do soupisu majetkové podstaty majetek, lze s ním nakládat pouze způsobem, který stanoví insolvenční zákon, a učinit tak může pouze osoba s dispozičním oprávněním.

Podle ustanovení § 229 odst. 3 písm. a) až e) je osobou s dispozičním oprávněním ve vztahu k majetkové podstatě:

- a) dlužník v době do rozhodnutí o úpadku,
- b) dlužník v době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku,
- c) insolvenční správce v době od prohlášení konkursu,
- d) dlužník v době od povolení reorganizace,
- e) dlužník v době od povolení oddlužení.

Dále insolvenční zákon stanovuje v ust. § 409 odst. 2, že k zajištěnému majetku ve schváleném oddlužení má dispoziční oprávnění insolvenční správce. Rovněž v oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, kdy se podle ust. § 408 insolvenčního zákona postupuje obdobně jako v konkurzu, má dispoziční oprávnění insolvenční správce – dlužník má dispozici k majetku, který nabyt až po účincích usnesení o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.

Soupis majetkové podstaty předkládá insolvenční správce insolvenčnímu soudu od účinnosti akreditační novely výlučně na elektronickém formuláři Ministerstva spravedlnosti, jehož náležitosti jsou stanoveny v ustanovení § 12 vyhlášky č. 191/2017 Sb., vyhláška o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů. Pokud je v soupisu sepsána nemovitá věc evidovaná v katastru nemovitostí, tvoří přílohu soupisu list vlastnictví.

Majetek dlužníka, který je sepisován insolvenčním správcem, je nutné v soupisu majetkové podstaty jednoznačně identifikovat. Součástí soupisu je i důvod soupisu a ocenění majetku, které provede insolvenční správce, případně soudní znalec.

Může nastat situace, kdy insolvenční správce sepíše do soupisu majetkové podstaty majetek, který je ve vlastnictví jiné osoby než dlužníka (například na základě neplatných či neúčinných právních úkonů, resp. právních jednání) či jehož zahrnutí do soupisu je sporné.

⁶⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 06. 11. 2012, č. j. MSPH 88 INS 15715/2010, 3 VSPH 503/2012-B-105

V takovém případě insolvenční správce uvede podle § 224 odst. 1 insolvenčního zákona do soupisu majetkové podstaty poznámku, kdo sepisovaný majetek vlastní, případně kdo k majetku uplatňuje své právo. Takovou osobu pak insolvenční správce vyrozumí o zahrnutí majetku do soupisu.

Vyrozumění o soupisu majetku musí podle ust. § 13a vyhlášky č. 311/2007, vyhláška o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů, obsahovat označení insolvenčního soudu včetně spisové značky, označení dlužníka, označení vyrozumívané osoby, údaje o identifikaci majetku zahrnutého do soupisu, odůvodnění zahrnutí, datum a podpis insolvenčního správce a dále poučení o možnosti podat vylučovací žalobu s uvedením lhůty k jejímu podání (včetně osoby žalované a příslušného soudu) a poučení o následcích zmeškání lhůty.

Osoba, která tvrdí, že majetek neměl být zahrnut do majetkové podstaty proto, že to vylučuje její právo či je tu jiný důvod, se může bránit žalobou podanou k insolvenčnímu soudu ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení vyrozumění. Lhůta je hmotněprávní, tedy žaloba musí být poslední den lhůty doručena věcně a místně příslušnému insolvenčnímu soudu. Žaloba je podávána proti insolvenčnímu správci.

Judikatura dovodila, že pokud ve vyrozumění chybí některá z jeho podstatných náležitostí, doručení vyrozumění nezpůsobí počátek běhu lhůty a tedy ani nenastane domněnka oprávněného soupisu majetku.⁶⁷

Jestliže žaloba není podána včas, podle § 225 odst. 3 insolvenčního zákona platí, že označený majetek je v soupisu pojat oprávněně, to samé platí, jestliže byla žaloba zamítnuta či odmítnuta či bylo řízení o ní zastaveno. Jedná se o nevyvratitelnou právní domněnku.⁶⁸

Řízení o vyloučení majetku z majetkové podstaty je podle § 159 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona incidenčním sporem a k jeho řešení bude tedy příslušný insolvenční soud.

Majetek, o kterém je vedeno excitační řízení, nesmí insolvenční správce zpeněžit, ani s ním nakládat, ledaže by se jednalo o odvrácení újmy bezprostředně hrozící tomuto majetku, či by žalobce udělil se zpeněžením souhlas. Existenci újmy musí být insolvenční správce schopen doložit.

⁶⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 05 2012, sp. zn. 29 Cdo 4034/2011

⁶⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 05 2012, sp. zn. 29 Cdo 4034/2011

Jestliže insolvenční soud vyhoví excitační žalobě, insolvenční správce provede vynětí majetku ze soupisu (příčemž údaje o vynětí zanesou do soupisu) a vlastníku se obnoví jeho dispoziční oprávnění.⁶⁹

Podle ust. § 280 insolvenčního zákona je soupis majetkové podstaty listinou, která opravňuje insolvenčního správce ke zpeněžení majetku sepsaného v soupisu majetkové podstaty, pokud insolvenční zákon nestanoví jinak.

3.1.3. Zpeněžení majetkové podstaty

Dalším z důležitých oprávnění insolvenčního správce v rámci insolvenčního řízení je zpeněžení majetku dlužníka. Výtěžek ze zpeněžení majetku je rozdělen mezi věřitele dlužníka za účelem uspokojení jejich přihlášených pohledávek či pohledávek za majetkovou podstatou či jim na roveň postavených.

Zpeněžením majetkové podstaty podle § 283 odst. 1 insolvenčního zákona se rozumí převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Zpeněžením se rozumí i využití bankovních kont dlužníka, jeho peněžní hotovosti, jakož i úplatné postoupení pohledávek.

Jak již bylo uvedeno výše, soupis majetkové podstaty opravňuje insolvenčního správce ke zpeněžení majetku, tedy jinými slovy, aby mohl být majetek zpeněžen, musí dojít k jeho zahrnutí do majetkové podstaty dlužníka.

Při zpeněžování majetku je insolvenční správce vázán zákonným předkupním právem, ne však smluvním.

S účinností od 01. 07. 2019 lze majetek v insolvenčním řízení zpeněžit následujícími způsoby:

- 1) veřejnou dražbou podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, ve smyslu § 287 insolvenčního zákona,
- 2) prodejem podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí ve smyslu § 288 insolvenčního zákona,
- 3) prodejem mimo dražbu ve smyslu § 289 insolvenčního zákona,
- 4) dražbou provedenou soudním exekutorem podle zákona č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „**exekuční řád**“) ve smyslu § 289a insolvenčního zákona.

⁶⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízenými Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 481 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

Do účinnosti akreditační novely insolvenční správci mohli zpeněžovat majetek pouze způsoby uvedenými pod číslem 1 až 3. Nicméně, tzv. exekutorskou dražbu někteří správci řadili pod pojem prodeje majetku mimo dražbu. K této otázce se vyjádřil Vrchní soud v Olomouci ve svém usnesení ze dne 29. 04. 2016, č. j. KSBR 29 INS 33609/2013, 3 VSOL 1227/2015, kdy uvedl, že „jazykový výklad uvedených ustanovení je jednoznačný v tom směru, že do kategorie prodeje mimo dražbu nelze zahrnout zpeněžení žádnou dražbou, tudíž ani takovou, kterou nelze podřadit pod úpravu ustanovení § 286 odst. 1, písm. a) a b) IZ. V tomto smyslu odvolací soud souhlasí se závěry státního zastupitelství v jeho vyjádření k odvolání. Dalším důvodem, pro který dražbu dle § 76 odst. 2 exekučního řádu nelze zahrnout do kategorie zpeněžení majetkové podstaty mimo dražbu, je skutečnost, že v takovém případě by byla vyloučena obrana proti zpeněžení, upravená v ustanovení § 289 odst. 3 IZ, neboť ke zpeněžení dochází příklepem při splnění podmínek dle ustanovení § 336l o.s.ř., a nikoli smlouvou. Odvolací soud proto uzavírá, že zpeněžení majetkové podstaty dražbou provedenou prostřednictvím soudního exekutora postupem podle ustanovení § 76 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů, insolvenční zákon nepřipouští.“⁷⁰ Jednání insolvenčního správce, který na základě pokynu zajištěného věřitele chtěl zpeněžit majetek v dražbě realizované soudním exekutorem v době, kdy tuto možnost podle výkladu odvolacího soudu insolvenční zákon neumožňoval, vyhodnotil jak soud I. stupně, tak soud odvolací jako pochybení (insolvenční správce měl pokyn zajištěného věřitele odmítnout) a zprostil insolvenčního správce funkce.

Až akreditační novela vtělila do insolvenčního zákona možnost prodeje majetku dlužníka prostřednictvím soudního exekutora na základě smlouvy o provedení dobrovolné dražby uzavřené mezi insolvenčním správcem a soudním exekutorem. Tento krok zákonodárce kvituji, když mnohdy insolvenčnímu řízení předchází exekuce, ve které byl nařízen prodej majetku dlužníka, ale tento nebyl realizován z důvodu podaného insolvenčního návrhu a z důvodu účinků zahájeného insolvenčního řízení. Soudní exekutor, který ve věci činil kroky, již disponuje bližšími informacemi o majetku dlužníka (mnohdy má zpracovaný znalecký posudek). Konání dražby je navíc inzerováno na internetovém portálu Exekutorské komory ČR www.portaldrazeb.cz, která se těší velké návštěvnosti z řad potenciálních zájemců či spekulantů s nemovitostmi. Další pozitivum zejména ve vztahu k nemovitostem obývaným dlužníkem, které lze spatřovat v tomto způsobu prodeje majetku, je pravomoc soudního exekutora uložit insolvenčnímu dlužníku v usnesení o příklepu vyklizení předmětné nemovitosti ve smyslu ust. § 336j občanského soudního řádu ve spojení s § 52 odst. 1 a § 76 odst. 2 exekučního řádu. Pravomocné a vykonatelné usnesení

⁷⁰ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 04. 2016, č. j. KSBR 29 INS 33609/2013, 3 VSOL 1227/2015

o příklepu je pak exekučním titulem na vyklizení. Tato situace je pro kupujícího (vydražitele) mnohem atraktivnější než situace, kdy nabyde majetek způsobem uvedeným v § 286 odst. 1 písm. a) až c) insolvenčního zákona, dlužník nesplní povinnost nemovitost vyklidit a tedy nabyvatel se musí obrátit na obecný soud s žalobou na vyklizení a v případě jejího úspěchu zajistit dlužníku bytovou náhradu. Žaloba na vyklizení představuje pro nabyvatele dlužníkovu majetku další náklady a zejména další časový prostož.

O způsobu zpeněžení v případě nezajištěného majetku rozhodne insolvenční správce, nicméně s tímto musí vyslovit souhlas věřitelský výbor (případně insolvenční soud v působnosti věřitelského výboru, pokud tento vykonává jeho funkci). V případě veřejné dražby a dražby realizované soudním exekutorem je nutné schválení smlouvy věřitelským výborem (bez souhlasu smlouva nenabude účinnosti), v případě prodeje podle občanského soudního řádu a prodeje mimo dražbu je nutný souhlas s tímto způsobem prodeje.

V případě zpeněžení zajištěného majetku se insolvenční správce řídí pokynem zajištěného věřitele. Ustanovení § 293 odst. 2 insolvenčního zákona stanovuje, že zákonná ustanovení o souhlasu věřitelského výboru v případě zpeněžení zajištěného majetku veřejnou dražbou či zpeněžení zajištěného majetku mimo dražbu se použijí jen tehdy, nedal-li zajištěný věřitel pokyn. Dle mého názoru do akreditační novely, která rozšířila způsoby zpeněžení o dražbu realizovanou soudním exekutorem, zákonodárce opomněl novelizovat toto zákonné ustanovení, když ust. § 293 odst. 2 insolvenčního zákona výslovně neuvádí dražbu realizovanou soudním exekutorem. V budoucnu tato absence může způsobit interpretační problémy, tedy bylo by vhodné v případě další novely insolvenčního zákona tento nedostatek napravit.

Jakmile insolvenční správce zpeněží majetek dlužníka, informuje insolvenční soud a předloží mu kopie dokumentů dokládající zpeněžení majetku dlužníka, zejména se jedná o kupní smlouvy či usnesení o příklepu. Insolvenční soud zprávu insolvenčního správce zveřejní v insolvenčním rejstříku, kdy od okamžiku zveřejnění kupní smlouvy v insolvenčním rejstříku začíná běžet lhůta 3 měsíců, ve které lze napadnout platnost smlouvy, kterou byl zpeněžen majetek dlužníka mimo dražbu podle § 289 odst. 3 insolvenčního zákona.

Podle § 285 odst. 1 písm. a) a b) insolvenčního zákona zpeněžením zanikají v rozsahu, v němž se týkají zpeněženého majetku, účinky nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, účinky doručení vyrozumění o zahájení exekuce a účinky vydaných exekučních příkazů a ostatní závady vážnoucí na zpeněžovaném majetku, včetně neuplatněných předkupních práv. Zpeněžením nezanikají služebnosti a reálná břemena s výjimkou těch, které byly v rámci insolvenčního řízení shledány neúčinným právním úkonem. Ve smyslu ust. § 300 insolvenčního zákona vystaví insolvenční správce potvrzení o zániku věcných práv, tzv. kvitanci.

Výtěžek zpeněžení vydá insolvenční správce se souhlasem insolvenčního soudu zajištěnému věřiteli. Co se týče výtěžku nezajištěných věřitelů, tento jim bude vydán po pravomocném rozhodnutí o částečném či konečném rozvrhu.

3.2. Přezkum přihlášených pohledávek se zaměřením na oddlužení

Další z důležitých činností, které insolvenční správce provádí po svém ustanovení do funkce, je přezkum přihlášených pohledávek.

Věřitelé své pohledávky přihlašují u insolvenčního soudu ve lhůtě 2 měsíců od rozhodnutí o úpadku (v případě povoleného oddlužení ve lhůtě 30 dnů) na formuláři Ministerstva spravedlnosti, kdy přihláška pohledávky má formu žaloby, tedy věřitel je povinen tvrdit a prokázat rozhodné skutečnosti, které prokazují existenci jeho pohledávky za dlužníkem.

Přihláška pohledávky je zveřejněna v insolvenčním rejstříku v oddílu P. Přihlášku pohledávky spolu s přílohami zašle insolvenční soud insolvenčnímu správci. Insolvenční správce ji zařadí na seznam přihlášených pohledávek a zaujme k ní předběžné stanovisko.

Jak již bylo uvedeno výše, před účinností akreditační novely se přezkumná jednání při všech způsobech řešení úpadku dlužníka konala v budově insolvenčního soudu, kdy termín přezkumného jednání nařídil insolvenční soud v usnesení o úpadku. S ohledem na skutečnost, že činnost spočívající v nařízení a organizaci přezkumného jednání, která byla ve výlučné kompetenci insolvenčních soudů, je nově v případech oddlužení „v rukou“ insolvenčních správců a tedy do jisté míry můžeme hovořit o tom, že insolvenční správce v této činnosti nahrazuje soud, budu se nyní v této části práce věnovat přezkumu přihlášených pohledávek zejména v případech povoleného oddlužení. Akreditační novelou došlo v případě oddlužení ke změně, kdy podle ust. § 410 odst. 2 insolvenčního zákona se koná osobní jednání s dlužníkem, na němž dochází k přezkumu přihlášených pohledávek, v sídle insolvenčního správcе, případně na jeho provozovně, na kterou byla insolvenční věc přidělena. Termín osobního jednání insolvenčního správcе s dlužníkem určí insolvenční správce, přičemž je povinen jej sdělit dlužníkovi nejpozději 7 dní předem. Některé insolvenční soudy, konkrétně Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Ostravě a Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci, ukládají v rámci dohlédací činnosti insolvenčním správcům povinnost sdělit termín a místo konání osobního jednání s dlužníkem rovněž i insolvenčnímu soudu.⁷¹ Předmětnou novelou sice došlo k přenesení administrativní zátěže na insolvenční správce, nicméně je výlučně na správcі, kdy stanoví termín

⁷¹ například usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 01. 2019, č. j. KSOS 14 INS 122/2019-A-7, usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 07. 2018, č. j. KSCB 27 INS 10930/2018-A-6, usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 01. 10. 2018, č. j. KSOL 41 INS 10147/2018-A-13

osobního jednání a tedy termín jednání může přizpůsobit vlastnímu rozvrhu práce a ostatním pracovním povinnostem (nastávaly případy, kdy docházelo ke kolizím s dalšími přezkumnými jednáními či jednáními u soudu), případně i plánované dovolené.

Nutno předestřít, že zákonodárce klade čím dál tím větší důraz na elektronizaci insolvenčního řízení. K tomu uvádím například ustanovení § 80a insolvenčního zákona, kdy osoby, kterým se zřizuje datová schránka bez žádosti, mají povinnost činit podání k insolvenčnímu soudu v elektronické podobě – tj. datovou schránkou či e-mailem s elektronickým podpisem. Dalším příkladem jsou akreditační novelou zavedené elektronické formuláře, kdy insolvenční správce s těmito pracuje zejména v souvislosti s přezkumem přihlášených pohledávek.

Osobní jednání insolvenčního správce s dlužníkem je neveřejné.⁷² Předmětem osobního jednání je přezkum přihlášených pohledávek, insolvenční správce poučí dlužníka o významu osobního jednání a možnosti popírat přihlášené pohledávky. Zároveň dlužníka seznámí se svými zjištěními, návrhem způsobu řešení oddlužení a u dlužníka ověří jeho majetkové a příjmové poměry. Insolvenční správce si s dlužníkem dále může vyjasnit případné nejasnosti, které vznikly během jeho šetření, např. seznámit dlužníka s nedostatečnou výší jeho příjmů a poučit ho o nutnosti zajistit si další příjem.

Insolvenční správce vytvoří seznam přihlášených pohledávek, který se skládá z přehledového listu a přezkumných listů, vše na elektronickém formuláři Ministerstva spravedlnosti.

Své stanovisko, jakož i stanovisko dlužníka k přihlášeným pohledávkám, tj. zda byly uznány či popřeny, insolvenční správce zaznamená do seznamu přihlášených pohledávek. Stanovisko dlužníka k jednotlivým pohledávkám dále insolvenční správce zapíše do formuláře Přehled přihlášených pohledávek s uvedením popěrných úkonů dlužníka, který dlužník podepíše.

Vyhláškou č. 191/2017 Sb., vyhláška o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů, účinnou od 01. 07. 2017 byl kromě elektronických formulářů zaveden dále formulář Přehled přihlášených pohledávek s uvedením popěrných úkonů dlužníka. Ustanovení § 410 odst. 2 insolvenčního zákona stanovuje připojení podpisu dlužníka k jeho stanovisku, které by mělo být zaznamenáno do přezkumných listů. Nicméně přezkumné listy jsou na elektronickém formuláři, tedy požadavek zákonodárce na jejich podpis ze strany dlužníka je obtížně splnitelný, když

⁷² MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 118 s. ISBN 978-80-7380-675-0.

málokterý dlužník disponuje elektronickým podpisem. Z tohoto důvodu Ministerstvo spravedlnosti zavedlo formulář Přehled přihlášených pohledávek s uvedením popěrného úkonu dlužníka, který není elektronickým formulářem, tedy lze ho vytisknout a dlužník ho tedy může podepsat.⁷³

Praxe ze strany insolvenčních soudů ovšem není jednotná, když někteří soudci (zejména tedy Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci a Krajský soud v Českých Budějovicích) požadují po insolvenčních správcích rovněž vytištění přezkumných listů a jejich podepsání dlužníkem, přičemž originál dokumentů insolvenční správce ponechá u sebe.⁷⁴ Domnívám se, že tento požadavek je ze strany insolvenčních soudů určen mnohem širěji než jej určil zákonodárce či tvůrce podzákonného právního předpisu. Navíc v málokterém insolvenčním řízení se přihlásí pouze jeden věřitel s jednou přihlášenou pohledávkou. Setkala jsem se i s insolvenčním řízením, kde bylo na seznam přihlášených pohledávek zařazeno celkem 64 přihlášek. Pokud by insolvenční správce měl tisknout ke každé přihlášené pohledávce přezkumný list, který má minimálně 3 strany, jeví se mi to jako nevhodné, a o to více za situace, kdy Ministerstvo spravedlnosti vytvořilo formulář, který nahrazuje podpis dlužníka na jednotlivých přezkumných listech.

O jednání s dlužníkem sepíše insolvenční správce záznam (rovněž na elektronickém formuláři), kdy záznam musí být podepsán jak insolvenčním správcem, tak dlužníkem.

O přezkumu pohledávek podá insolvenční správce soudu zprávu o přezkumu, jejíž součástí je seznam přihlášených pohledávek (skládající se z přehledového listu a z jednotlivých přezkumných listů) na elektronickém formuláři, dále záznam o jednání s dlužníkem na elektronickém formuláři i v naskenované podobě s podpisem dlužníka, přehled přihlášených pohledávek s uvedením popěrných úkonů dlužníka na formuláři i v naskenované podobě s podpisem dlužníka. Krajský soud v Českých Budějovicích vyžaduje rovněž i naskenovaný přehledový list s podpisem dlužníka.⁷⁵

⁷³ MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízenými Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 945 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

⁷⁴ jako příklad uvádím Opatření Krajského soudu v Českých Budějovicích č. 8 ze dne 01. 11. 2017 k zajištění účelu insolvenčního řízení [pokyn pro zasilání zprávy pro oddlužení a zprávy o přezkumu a dokumentů, jež jsou jejich součástí (přílohy) v insolvenčním řízení po 1. 7. 2017], dále například usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 19. 12. 2017, č. j. KSOL 41 INS 20179/2017-A-8, usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 10. 12. 2018, č. j. KSOL 20 INS 19096/2018-A-6, usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 01. 11. 2017, č. j. KSOS 31 INS 19199/2017-A-6, či usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, č. j. KSOS 37 INS 17038/2018-A-6

⁷⁵ Opatření Krajského soudu v Českých Budějovicích č. 8 ze dne 01. 11. 2017 k zajištění účelu insolvenčního řízení [pokyn pro zasilání zprávy pro oddlužení a zprávy o přezkumu a dokumentů, jež jsou jejich součástí (přílohy) v insolvenčním řízení po 1. 7. 2017]

Pokud je popřena pohledávka věřitele, je nutné odlišit, zda tato je pohledávkou vykonatelnou či nevykonatelnou. V případě popření nevykonatelné pohledávky vyrozumí insolvenční správce věřitele o popření – kopii vyrozumění včetně dokladu o doručení přiloží insolvenční správce ke zprávě o přezkumu. Náležitosti vyrozumění jsou stanoveny v ustanovení § 13 vyhlášky č. 311/2007, vyhláška o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona. Věřitel se může proti popření bránit žalobou podanou k insolvenčnímu soudu podle ust. § 198 odst. 1 insolvenčního zákona ve lhůtě 30 dnů od přezkumného jednání nebo od nabytí právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu podle ust. § 410 odst. 3 písm. a) insolvenčního zákona. Žaloba se podává proti osobě, která pohledávku popřela (tj. proti dlužníku, proti správci či jak proti správci, tak i dlužníku v případě, že pohledávku popřeli oba dva).

V případě popření vykonatelné pohledávky podává insolvenční správce, dlužník či oba (zaleží na skutečnosti, kdo z nich ji popřel) ve lhůtě 30 dnů od přezkumného jednání nebo od právní moci rozhodnutí o schválení zprávy o přezkumu podle § 410 odst. 3 písm. a) insolvenčního zákona k insolvenčnímu soudu žalobu na určení pravosti, výše či pořadí pohledávky.

3.3. Vedení incidenčních sporů

Další agendu spravovanou insolvenčním správcem představuje vedení incidenčních sporů.

Incidenční spory jsou definovány v ust. § 2 písm. d) insolvenčního zákona jako spory vyvolané insolvenčním řízením, o kterých tak stanoví tento zákon (pozn. insolvenční zákon), projednávané v rámci insolvenčního řízení.

Incidenční spory jsou taxativně vyjmenovány v ust. § 159 odst. 1 písm. a) až h) insolvenčního zákona, kdy se jedná o:

- a) spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášené pohledávky,
- b) spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle § 225 odst. 5,
- c) spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela,
- d) spory na základě odpůrčí žaloby,
- e) spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem,
- f) spory o platnost smluv, kterými došlo ke zpeněžení majetkové podstaty prodejem mimo dražbu,
- g) spory o určení, zda tu je či není právní vztah nebo právo týkající se majetku nebo závazku dlužníka, je-li na takovém určení naléhavý právní zájem,

h) další spory, které zákon označí jako spory incidenční.⁷⁶

K projednání a rozhodnutí incidenčního sporu je podle ust. § 160 odst. 1 příslušný výlučně insolvenční soud. Incidenční řízení je řízení sporné, lze ho tedy zahájit pouze na návrh a při projednání se postupuje podle občanského soudního řádu.

Ve většině shora uvedených incidenčních sporů je účastníkem insolvenční správce, a to ať na straně žalující či na straně žalované.

⁷⁶ Jedná se například o návrh insolvenčního správce podle ust. § 178 odst. 1 insolvenčního zákona, o žalobu věřitele podle ust. § 186 odst. 2 insolvenčního zákona či o žalobu podle ust. § 203a insolvenčního zákona.

4. Pojem soudního exekutora

Institut soudního exekutora coby právnické profese, na kterou stát přenesl část svých mocenských pravomocí zejména v rámci výkonu rozhodnutí, resp. exekuce, byla do našeho právního řádu zakotvena s účinností ode dne 01. 05. 2001. V České republice je aktuální počet soudních exekutorů 156.⁷⁷

Soudní exekutor je příslušníkem svobodného povolání.⁷⁸ Svou činnost vykonává za úplatu, je tedy podnikatelem, ale současně i úřední osobou, na kterou stát přenáší část svých pravomocí.

Pojem soudní exekutor je definován v ust. § 1 odst. 1 exekučního řádu jako fyzická osoba splňující předpoklady podle tohoto zákona, kterou stát pověřil exekutorským úřadem.

4.1. Předpoklady pro výkon funkce soudního exekutora

Předpoklady pro výkon funkce soudního exekutora jsou stanoveny v ust. § 9 odst. 1 písm. a) až e) exekučního řádu, kdy exekutorem může být jmenován občan České republiky, který:

- a) je plně svéprávný,
- b) získal vysokoškolské vzdělání v oboru právo,
- c) je bezúhonný,
- d) vykonal alespoň tříletou exekutorskou praxi,
- e) složil exekutorskou zkoušku.

Soudní exekutor musí být plně svéprávný, kdy podle ust. § 15 odst. 2 občanského zákoníku svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat). Podle ust. § 30 občanského zákoníku se plně svéprávným člověk stává zletilostí s tím, že zletilost se nabývá dovršením osmnáctého roku věku.

Soudní exekutor musí mít vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané v magisterském studijním programu právo a právní věda na vysoké škole v České republice, nebo studium na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné a odpovídá obsahem a rozsahem vzdělání, které lze získat studiem v oboru právo a právní věda na vysoké škole v České republice.

Požadované vysokoškolské vzdělání lze získat studiem magisterského studijního programu na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, na Právnické fakultě Masarykovy univerzity

⁷⁷ Seznam soudních exekutorů vedený Exekutorskou komorou České republiky. In: Ekcr.cz. [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>

⁷⁸ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena. *Civilní právo procesní. Díl druhý: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 22 s. ISBN 978-80-7502-299-8.

v Brně, na Právnické fakultě Západočeské univerzity v Plzni a na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.

Exekutorská praxe musí činit 3 roky, přičemž praxe může spočívat ve výkonu činnosti zaměstnance soudního exekutora (exekutorského koncipienta či exekutorského kandidáta). Do exekutorské praxe lze započítat i praxi v rámci ostatních právnických profesí, např. praxi soudce, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce, státního zástupce, advokáta, notáře, komerčního právníka, justičního čekatele, advokátního koncipienta, notářského koncipienta, atd.

Po vykonání exekutorské praxe, příp. jejím uznání musí uchazeč o funkci exekutora složit povinnou exekutorskou zkoušku. Podrobnosti exekutorské zkoušky stanovuje stavovský předpis Exekutorské komory České republiky ze dne 17. 07. 2001 – zkušební řád. Zkouška má písemnou a ústní část. Podle ust. § 6 odst. 1 písm. a) až e) zkušebního řádu se zkouška skládá z oboru ústavní a správní právo, trestní právo, občanské, rodinné a pracovní právo, obchodní právo a z předpisů upravujících výkon rozhodnutí, provádění exekucí, prováděcích předpisů k zákonu a stavovských předpisů Exekutorské komory České republiky.

4.2. Jmenování soudního exekutora do funkce

Počet exekutorských úřadů v České republice je omezen, jedná se o *numerus clausus*.⁷⁹ Do uvolněného exekutorského úřadu pořádá Exekutorská komora výběrové řízení, kdy z uchazečů vybere toho nejvhodnějšího.

Na návrh Exekutorské komory je pak uchazeč jmenován ministrem spravedlnosti do konkrétního exekutorského úřadu. Ministr spravedlnosti musí soudního exekutora jmenovat ve lhůtě 1 měsíce od doručení návrhu Exekutorské komory, přičemž tímto návrhem je vázán. Podle ust. § 12 odst. 1 exekučního řádu je před jmenováním do funkce uchazeč povinen složit slib do rukou ministra spravedlnosti. Jestliže slib nesloží, odmítne ho složit či složí ho s výhradou, nemůže být do funkce soudního exekutora jmenován.

4.3. Pojištění odpovědnosti za újmu v souvislosti s výkonem exekuční činnosti

S ohledem na skutečnost, že při výkonu exekuční činnosti může postupem soudního exekutora či jeho zaměstnanců vzniknout účastníkům exekučního řízení či třetím osobám újma, musí mít exekutor profesní pojištění.

Podle ust. § 11 odst. 1 písm. b) a odst. 2 exekučního řádu je povinen uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za újmu a do 30 dnů od jmenování prokázat Exekutorské komoře její

⁷⁹ KASÍKOVÁ, Martina, a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 64 s. ISBN 978-80-7400-630-2.

uzavření předložením stejnopisu či ověřené kopie pojistné smlouvy. Jestliže exekutor zaměstnává zaměstnance, musí mít uzavřenu pojistnou smlouvu i za újmu způsobenou při výkonu činnosti jeho zaměstnanci.

Pojištění musí trvat po celou dobu výkonu funkce. V případě, že soudní exekutor nedoloží Exekutorské komoře existenci pojistné smlouvy, bude ministrem spravedlnosti odvolán z funkce.

5. Komparace insolvenčního správce se soudním exekutorem

5.1. Orgán veřejné moci, úřední osoba

Taxativní výčet osob, které zákonodárce pokládá za úřední osobu, nalezneme v ust. § 127 odst. 1 trestního zákoníku. Podle tohoto zákonného ustanovení je soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zastupitelství úřední osobou. Podle stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu se za úřední osobu považuje rovněž vykonavatel soudního exekutora (tj. jeho zaměstnanec), když ve stanovisku uvedlo, že „*vykonavatele soudního exekutora, provádí-li z písemného pověření soudního exekutora úkony, které je ve výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu oprávněn provést soudní vykonavatel, lze za splnění dalších zákonných podmínek pokládat za úřední osobu ve smyslu § 127 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku.*“⁸⁰

V předmětném výčtu ovšem povolání insolvenčního správce nenalezneme, tedy výkladem *a contrario* dovodíme, že insolvenční správce není při výkonu své činnosti úřední osobou.

Ze statutu úřední osoby plyne větší ochrana z hlediska trestního práva, kdy trestný čin způsobený vůči úřední osobě je zpravidla kvalifikovanou skutkovou podstatou, za kterou trestní zákoník stanovuje vyšší trestní sazbu. Jako příklad uvádím, že za zvlášť závažný zločin vraždy podle ust. § 140 odst. 1 trestního zákoníku lze uložit pachateli trest odnětí svobody na deset až osmnáct let, oproti tomu za zvlášť závažný zločin vraždy podle ust. § 140 odst. 1, odst. 3 písm. d) trestního zákoníku lze uložit trest odnětí svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečný trest, přičemž trestný čin uvedený jako druhý v pořadí je kvalifikovanou skutkovou podstatou ke zvlášť závažnému zločinu vraždy podle ust. § 140 odst. 1 trestního zákoníku. Nelze ani opomenout trestné činy při výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby podle hlavy X dílu 1 trestního zákoníku, např. trestný čin násilí proti úřední osobě podle ust. § 325 trestního zákoníku. Na druhou stranu v případě spáchání trestného činu úřední osobou je status úřední osoby u některých trestných činů znakem kvalifikované skutkové podstaty a úřední osoba bude potrestána vyšší trestní sazbou.

Soudního exekutora dále můžeme charakterizovat jako orgán veřejné moci. Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, používá pojem orgán veřejné moci jako legislativní zkratku mimo jiné pro fyzické a právnické osoby, pokud jim je svěřena působnost v oblasti veřejné správy. Z důvodové zprávy vyplývá, že se má jednat zejména o notáře a soudní exekutory.⁸¹

⁸⁰ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. Tpjn 304/2014

⁸¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 300/2008 Sb., zvláštní část k § 1 odst. 1. In psp.cz [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=446>

Podle ust. § 6 odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb. Ministerstvo vnitra, které spravuje datové schránky, zřídí orgánu veřejné moci bezplatně datovou schránku bezodkladně po jeho vzniku. Soudní exekutor má tedy zřízenou datovou schránku jakožto orgán veřejné moci bezplatně.

Insolvenčního správce nemůžeme ve smyslu zákona č. 300/2008 Sb. považovat za orgán veřejné moci. Tedy na rozdíl od soudních exekutorů nemají insolvenční správci zřízeny datové schránky bezplatně, ale za úplatu. Insolvenční správci tak mohou prostřednictvím datových schránek zasílat bezplatně písemnosti pouze orgánům veřejné moci, nikoliv však třetím subjektům, například bankám, pojišťovnám, dlužníkům a věřitelům. Oproti tomu soudní exekutor komunikuje prostřednictvím datové schránky zcela bezplatně.

5.2. Stavovská příslušnost, kárná a kontrolní pravomoc nad soudními exekutory a insolvenčními správci

Soudní exekutoři jsou povinně samosprávně organizováni v Exekutorské komoře ČR. Exekutorská komora České republiky je samostatná stavovská komora, která sdružuje všechny soudní exekutory.⁸² Členství soudních exekutorů v Exekutorské komoře je povinné. Členství vzniká soudnímu exekutoru jmenováním a zaniká odvoláním, smrtí či prohlášením za mrtvého.

Exekutorská komora vede seznam soudních exekutorů, exekutorských koncipientů a exekutorských kandidátů, dále vede Centrální evidenci exekucí.

Exekutorská komora vykonává dohled nad exekuční činností svých členů, nad řízením činnosti exekutorského úřadu a nad dodržováním povinností stanovených zákonem o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Vedle Exekutorské komory ČR vykonává dále dohled nad soudními exekutory Ministerstvo spravedlnosti. Ministerstvo spravedlnosti dohlíží na zákonnost postupu soudního exekutora, dodržování kancelářského řádu a plynulost a délku exekučního řízení. Podle ust. § 7 odst. 3 písm. a) až f) exekučního řádu je oprávněno provádět kontroly, nahlížet do spisů, požadovat písemné vyjádření, vstupovat do prostor exekutorského úřadu a nahlížet do listin. Exekutor je povinen poskytnout Ministerstvu spravedlnosti plnou součinnost.

Dále nad soudními exekutory vykonává dohled předseda okresního soudu, do jehož obvodu byl soudní exekutor jmenován a dále předseda exekučního soudu, tj. věcně a místně příslušného soudu podle ust. § 45 exekučního řádu – tj. okresního soudu, ve kterém má povinný místo svého trvalého pobytu (v případě, že jde o fyzickou osobu), či v jehož obvodu má povinný své sídlo (v případě, že jde o právnickou osobu).

⁸² WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena. Civilní právo procesní. Díl první: Řízení nalézací. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 165 s. ISBN 978-80-7502-298-1.

Na rozdíl od soudních exekutorů nejsou insolvenční správci povinně samosprávně organizováni v profesní komoře. V praxi působí různé dobrovolné profesní organizace, například Asociace insolvenčních správců či Spolek moravských insolvenčních správců, nicméně členství v těchto organizacích je na dobrovolné bázi. Na rozdíl od Exekutorské komory dobrovolných profesních organizací insolvenčních správců je více a tyto nejsou zřízeny zákonem – Exekutorská komora je zřízena exekučním řádem. Účelem těchto dobrovolných organizací je hájení zájmů jejích dobrovolných členů a sjednocování insolvenční praxe.

Nad insolvenčními správci vykonává dohled Ministerstvo spravedlnosti a insolvenční soud v rámci své dohlédací činnosti podle ust. § 11 insolvenčního zákona. Ze strany insolvenčních správců, kteří jsou zároveň členy České advokátní komory, se objevil požadavek, aby dohled nad insolvenčními správci, kteří jsou zároveň advokáty či advokátními koncipienty, převzala Česká advokátní komora. Tento názor stojí na myšlence, že advokát nepřestane být advokátem ani při výkonu činnosti insolvenčního správce a že správa majetku patří mezi tradiční advokátní činnosti.⁸³

Dále se ozývají požadavky na vytvoření vlastní profesní komory insolvenčních správců, obdobně jako například u advokátů, notářů či soudních exekutorů, nicméně prozatím se názor nepodařilo prosadit.

Ministerstvo spravedlnosti má k vytvoření vlastní profesní komory insolvenčních správců odmítavý postoj, kdy JUDr. Martin Richter, ředitel insolvenčního odboru Ministerstva spravedlnosti, uvedl: „*profese insolvenčních správců je specifická svým vztahem k moci soudní.*“⁸⁴

5.3. Pravomoci v souvislosti s vyklízcím titulem a prohlídkou obydlí dlužníka

Nad rozdíl od soudních exekutorů nemá insolvenční správce vůbec žádnou rozhodovací pravomoc – nemůže vydávat rozhodnutí, kterými autoritativně stanoví účastníkům insolvenčního řízení povinnosti. Insolvenční správce může podat insolvenčnímu soudu pouze návrh či podnět, aby vydal určité rozhodnutí.

Jak jsem již uvedla v kapitole o zpeněžení majetku dlužníka, pouze dražbou realizovanou prostřednictvím soudního exekutora lze uložit dlužníku, aby předmětnou nemovitost vyklidil, kdy pravomocné a vykonatelné usnesení o příklepu je exekučním titulem pro vyklizení – stejně tak

⁸³ Česká advokátní komora chce pravomoc nad insolvenčními správci. In Ceska-justice.cz [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/05/ceska-advokatni-komora-chce-pravomoc-nad-insolvencnimi-spravci/>

⁸⁴ Šéf insolvenčního odboru: Oddlužovací novela nemá omlouvat nezodpovědnost, ale nabídnout východisko. In: ceska-justice.cz. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/12/sef-insolvencniho-odboru-oddluzovaci-novela-nema-omlouvav-nezodpovednost-ale-nabidnout-vychodisko/>

jako v exekučním řízení, kdy soudní exekutor v usnesení o příklepu uloží povinnému, aby nemovitost vyklidil.

Pokud insolvenční správce nemovitost zpeněžuje prodejem mimo dražbu, veřejnou dražbou či prodejem podle občanského soudního řádu, kupující či vydražitel nemá k dispozici vyklízeční titul a musí se obrátit na soud se žalobou o vyklizení. K tomuto JUDr. Maršíková uvádí: „*pokud tak dlužník a jeho rodina neučiní dobrovolně, může se nabyvatel nemovitosti domáhat jejího vyklizení žalobou u (okresního) soudu; nejde o incidenční spor. Není tedy na insolvenčním správci, aby dlužníkovu nemovitost nejprve vyklidil a poté ji prázdnou zpeněžil. Pravidelný postup je takový, že se (dlužníkem či jeho rodinou obývaná) nemovitost v konkurzu zpeněží a je na novém vlastníkovi, zda v ní dlužníka (a jeho rodinu) ponechá a uzavře s ním nájemní smlouvu, či zda se bude domáhat vyklizení nemovitosti.*“⁸⁵

Další oblastí, kde má odlišnost v praxi své důsledky, je prohlídka obydlí dlužníka. Soudní exekutor je oprávněn k učinění prohlídky obydlí povinného přímo ze zákona. Insolvenční správce se musí obrátit se žádostí na insolvenční soud, který o tom vydá usnesení – prohlídku obydlí dlužníka provádí až na základě usnesení insolvenčního soudu. Může nastat situace, kdy mezi žádostí insolvenčního správce a usnesením insolvenčního soudu o nařízení prohlídky je delší časová prodleva, ve které může dojít ke ztrátě či poškození majetku dlužníka, kdy insolvenční zákon dostatečně na tuto situaci nereaguje.

5.4. Pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou při výkonu činnosti, odpovědnost za škodu, újmu způsobenou výkonem činnosti

Jak bylo uvedeno již v první kapitole, podmínkou, aby mohl být insolvenční správce zapsán do seznamu insolvenčních správců, je uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou v rámci výkonu svého povolání.

Soudní exekutor musí mít rovněž uzavřenu smlouvu o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou výkonem své činnosti.

Rozdíl mezi pojištěním insolvenčního správce a soudního exekutora spočívá v okamžiku, kdy je nutné mít uzavřenu pojistnou smlouvu. Zatímco soudní exekutor předkládá uzavření pojistné smlouvy Exekutorské komoře až po svém jmenování do úřadu (když exekuční řád nestanovuje jako podmínku jmenování uzavření pojistné smlouvy), insolvenční správce musí mít uzavřenu pojistnou smlouvu ještě před zápisem do seznamu a tedy před vydáním správního rozhodnutí, že

⁸⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízeními Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018. 616 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.

je oprávněn předmětnou funkci vykonávat – tj. v době, kdy je uchazečem a nikoliv zapsaným insolvenčním správcem.

Podle ust. § 32 odst. 1 exekučního řádu nestanoví-li zvláštní zákon jinak, je exekutor povinen nahradit újmu tomu, komu ji způsobil v souvislosti s činností podle tohoto zákona. Předpoklady odpovědnosti soudního exekutora jsou 1) porušení právních povinností, 2) vznik újmy, 3) příčinné souvislosti mezi porušením právních povinností a vznikem újmy. Odpovědnost soudního exekutora je objektivní s možností liberace.

Za činnost soudního exekutora odpovídá rovněž stát. Podle ust. § 4 odst. 1 a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. se úkony soudního exekutora při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu považují za výkon státní správy a činnost soudního exekutora se považuje za úřední postup. Odpovědnost státu je objektivní bez možnosti liberace.⁸⁷

Na rozdíl od újmy způsobené při výkonu funkce insolvenčním správcem, za újmu způsobenou soudním exekutorem při výkonu svěřených pravomocí odpovídá primárně stát, a to podle ust. § 6 zákona č. 82/1998 Sb., s tím, že ve věcech náhrady škody způsobené rozhodnutím či nesprávným úředním postupem a o regresivních úhradách jednají jménem státu ministerstva a jiné ústřední správní úřady – v případě soudního exekutora Ministerstvo spravedlnosti.

Jestliže se poškozený obrátil se žádostí o náhradu újmy způsobené postupem soudního exekutora na Ministerstvo spravedlnosti, či poté v případě neúspěchu u Ministerstva spravedlnosti, se žalobou na plnění k obecnému soudu (podle účinné právní úpravy k Obvodnímu soudu pro Prahu 2) a s tímto návrhem, resp. žalobou byl úspěšný a náhrada újmy mu byla ze strany státu poskytnuta, má stát podle ust. § 18 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. právo na regresivní úhradu pouze tehdy, byla-li škoda způsobena zaviněným porušením právní povinnosti. Ze strany státu, který požaduje regresivní úhradu, musí být zavinění prokázáno. Regresivní úhrada může být přiměřeně snížena, a to s ohledem na příjmové a majetkové poměry soudního exekutora. Soudní exekutor má právo vůči státu uplatnit veškeré námitky, jaké by uplatňoval vůči poškozenému v řízení o náhradu škody.

U insolvenčního správce je právní úprava odpovědnosti odlišná. Za újmu způsobenou při výkonu jeho činnosti odpovídá výlučně insolvenční správce, a to podle ustanovení insolvenčního zákona.

⁸⁶ pozn. autora: podle exekučního řádu

⁸⁷ KASÍKOVÁ, Martina, a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 154 s. ISBN 978-80-7400-630-2.

5.5. Incidenční spory

Ve většině incidenčních sporů je insolvenční správce jejich účastníkem, ať na straně žalující či na straně žalované. Soudní exekutor není vůbec legitimován k účastenství v rámci incidenčních sporů, vyvolaných řízením exekucním.

Jako příklad bych uvedla vylučovací žalobu, která je upravena jak v rámci řízení insolvenčního, tak v rámci řízení exekucního. Vylučovací žaloba slouží třetí osobě, která má k věci právo, pro které se domnívá, že věc neměla být sepsána do majetkové podstaty dlužníka (nejčastěji jde o právo vlastnické).

Pokud bychom porovnali vylučovací žalobu z hlediska exekucního a insolvenčního práva, tak rozdíl v pasivní legitimaci je, že v exekuci směřuje žaloba proti oprávněnému, ale v insolvenci směřuje proti insolvenčnímu správci. Tedy insolvenční správce je účastníkem incidenčního řízení o vyloučení majetku z majetkové podstaty, oproti tomu soudní exekutor účastníkem řízení o vyloučení majetku není.

6. Návrhy de lege ferenda

Insolvenční správce je v první řadě podnikatel, kterému stát zajišťuje nápad insolvenčních věcí a tedy v důsledku i jeho příjem. Insolvenční správce je tedy osobou soukromého práva, nicméně v některých případech jedná v pozici obdobné orgánu veřejné moci – například při přezkumu přihlášených pohledávek a jejich uznání či popření. Činnost insolvenčního správce, kdy jedná v podstatě v postavení orgánu veřejné moci, a nápad věcí „od státu“ jsou hlavními argumenty Ministerstva spravedlnosti, proč regulovat u insolvenčních správců například personální či materiální vybavení či jakým způsobem má mít insolvenční správce žurnalizované spisy insolvenčních řízení.⁸⁸ Na jednu stranu je tu tendence ukládat insolvenčním správcům povinnosti, kdy mnohdy takové požadavky nejsou kladeny ani na soudní exekutory (například určení počtu zaměstnanců⁸⁹), na druhou stranu úvahy o podstatných oprávněních, která by správcům usnadnila činnost, dosud absentují. Proto bych se ráda zaměřila na úvahy *de lege ferenda*, které se týkají oprávnění insolvenčních správců a které by bylo dle mého názoru vhodné začlenit do našeho právního řádu.

V první řadě by bylo vhodné, aby insolvenční správce měl postavení úřední osoby. Jak jsem již zmínila, soudní exekutor a insolvenční správce mají hodně pravomocí společných, např. zjišťování a zpeněžování majetku dlužníka, prohlídka obydlí dlužníka, atd. Soudní exekutor má z hlediska trestního práva větší právní ochranu. Insolvenčnímu správcovi, který vykonává v zásadě totožnou činnost, současná právní úprava zvláštní ochranu z hlediska trestního práva nepřiznává. O to více za situace, kdy přezkumná jednání v případech oddlužení jsou přenesena akreditační novelou ze soudní agendy na „bedra“ insolvenčních správců a jsou realizována v jejich sídlech či provozovnách. Bezpečnost průběhu soudního jednání a nezávislost soudu při rozhodování zajišťuje justiční stráž. Insolvenční správce ovšem žádnou justiční stráž nedisponuje.

Při prohlídce obydlí dlužníka – tedy totožné činnosti jako při exekuci, provádí insolvenční správce zjištění majetku dlužníka a případně jeho soupis, nicméně na rozdíl od soudního exekutora nemá postavení úřední osoby. Může nastat situace, kdy dlužník nebude s postupem insolvenčního správce spokojen a rozhodne se svůj nesouhlas řešit cestou fyzického násilí.

⁸⁸ Názory zástupců Ministerstva spravedlnosti prezentované na semináři „IR-IS seminář k novele Praha“ konaném dne 21. 06. 2017 a pořádaném společností ARET Praha s.r.o., IČ 25113852, sídlem Štěrboholská 184/28, 102 00 Praha 10 – Hostivař, či na semináři „Novela insolvenčního zákona“ konaném dne 25. 04. 2017 a pořádaném společností Insolvence 2008, a.s., IČ 277 59 725, sídlem Kopečná 231/10, 602 00 Brno

⁸⁹ srov. návrh vyhlášky o personálním a materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce, kterou pracovní komise Legislativní rady vlády pro veřejné právo – komise pro správní právo č. 3 projednala a doporučila předkladateli k přepracování – viz stanovisko, č. j. 20270/2018-LRV ze dne 09. 07. 2018

Z těchto výše uvedených důvodů by podle mého názoru bylo vhodné poskytnout insolvenčním správcům statut úřední osoby. Samozřejmě, jak se říká, každá mince má dvě strany. V tomto případě by byl „druhou stranou mince“ z hlediska trestního práva větší postih pro insolvenčního správce, který se dopustí trestné činnosti.

Jako druhou úvahu bych ráda uvedla návrh, aby insolvenční správci byli organizováni do jedné profesní komory, kdy jejich členství by bylo povinné, a tato komora by nad nimi vykonávala dohled. Do profesních komor je organizována většina právnických povolání- zejména advokáti, notáři a soudní exekutoři; dále vedle těchto právnických profesí jsou profesně organizováni například daňoví poradci v Komoře daňových poradců České republiky. Z názorů insolvenčních správců a zejména jejich členství v dobrovolných profesních organizacích je patrné, že touží po vlastní samosprávě. Profesní komora, resp. její členové může lépe reagovat na požadavky, které při výkonu funkce vzniknou. Je pravdou, že některé činnosti správce jsou specifické ve vztahu k moci soudní, nicméně dohled nad činností správce vykonávají i jednotliví předsedové insolvenčních senátů, kteří konkrétní řízení vedou. Tedy, pokud by byla nad insolvenčními správci kárná pravomoc vlastní profesní komory spolu s dohledem insolvenčních soudů, mám za to, že by byla ochrana před porušením povinností či nekalými praktikami dostatečná. Navíc, veškerý průběh v insolvenčním řízení je zveřejňován v insolvenčním rejstříku, tedy činnost insolvenčního správce podléhá kontrole ze strany insolvenčních věřitelů, jejichž zájmy právě insolvenční správce hájí, ale i kontrole ze strany samotného insolvenčního dlužníka, proti němuž se insolvenční řízení vede.

Další bod se týká vyklízení titulu při zpeněžení nemovitosti dlužníka. Jak jsem již ve své práci zmínila, v exekučním řízení je usnesení o příklepu exekučním titulem pro vyklizení. Do akreditační novely insolvenčního zákona se musel kupující při nabytí majetku z majetkové podstaty dlužníka v případě, že dlužník nevyklidil nemovitost dobrovolně, obrátit na soud se žalobou na vyklizení. Průlom nastal účinností akreditační novely, kdy tato zavedla možnost prodeje majetku v insolvenčním řízení prostřednictvím dražby realizované soudním exekutorem, kdy v usnesení o příklepu exekutor uloží insolvenčnímu dlužníku povinnost nemovitost vyklidit.

Tento vyklízení titul se ovšem týká pouze prodeje majetku jedním ze čtyř možných způsobů. Při prodeji majetku mimo dražbu či ve veřejné dražbě nebo dražbě podle občanského soudního řádu není zákonná úprava pro uložení povinnosti dlužníka nemovitost vyklidit, což se spojeno s vyššími náklady a delším časovým obdobím pro možnost využití nově nabyté nemovitosti ze strany nového nabyvatele dlužníkovu majetku. Nový nabyvatel nese riziko, že v případě, že dlužník neposkytne součinnost, musí se obrátit na soud a vést soudní řízení, čímž se prodej nemovitostí v rámci insolvenčního řízení stává méně atraktivním.

Je zřejmé, že s ohledem na skutečnost, že insolvenční správce nemůže vydávat rozhodnutí a tedy rozhodovat o právech a povinnostech, nelze chtít po zákonodárci, aby umožnil insolvenčnímu správci vydat rozhodnutí, na základě kterého bude dlužník povinen nemovitost vyklidit – muselo by dojít k nemalé změně insolvenčního zákona. Myslím si ale, že je možné na zákonodárci požadovat, aby to byly právě insolvenční soudy, které v případě zpeněžení majetku dlužníka vydají usnesení, kterým dlužníku uloží předmětnou nemovitost vyklidit.

Dále, by bylo přínosné, kdyby insolvenční správce mohl přímo ze zákona učinit prohlídku nemovitosti dlužníka, nikoliv vyčkávat na rozhodnutí insolvenčního soudu, a to zejména z operativních důvodů a potřeby rychle jednat. Tato potřeba se vyskytuje zejména v konkurzu, kdy na rozdíl od oddlužení dlužník není toliko motivován poskytnout správci součinnost a zpřístupnit mu nemovitost.

Již samotným závěrem bych se ráda věnovala pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou výkonem činnosti insolvenčního správce. Jak již bylo uvedeno, podmínkou zápisu do seznamu insolvenčních správců je potvrzení o uzavřené pojistné smlouvě, tj. v době, kdy insolvenční správce svou činnost nevykovává a nápad insolvenčních kauz je nulový. Uzavření pojistné smlouvy by proto mělo být dle mého názoru vázáno na právní moc povolení, případně na zápis do seznamu insolvenčních správců, a to stanovením lhůty, ve které musí „nový“ insolvenční správce předložit Ministerstvu spravedlnosti uzavření pojistné smlouvy.

7. Závěr

Cílem práce bylo popsat postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení, uvést přehled jeho pravomocí a oprávnění a porovnat je s pravomocemi, kterými disponuje soudní exekutor v řízení exekucním.

Podstatná část diplomové práce je věnována insolvenčnímu správci, zejména jeho procesnímu postavení v insolvenčním řízení. Při tvorbě této kapitoly jsem vycházela ze své praxe v kanceláři insolvenčního správce, kdy jsem uvedla aktuální soudní rozhodnutí insolvenčních soudů. Při praxi se stává, že mnohdy otázka není zákonem vůbec řešena, tedy nastanou spory ohledně výkladu právní normy a její aplikace na daný případ, kdy aplikaci postaví na jisto až rozhodnutí soudu I. stupně, potažmo rozhodnutí odvolacího soudu. V našem právním systému není judikatura obecných soudů formálním pramenem práva, nicméně měli bychom ji respektovat, neboť když soud vyloží konkrétní právní otázku, mělo by se v budoucích případech postupovat obdobně. Pokud ne, soud musí odchýlení se od ustálené soudní judikatury náležitě zdůvodnit.

Dalším cílem mé práce bylo popsat nejzásadnější oprávnění, které má insolvenční správce. Většina z nich se týkala majetkové podstaty dlužníka, nicméně dále jsem se v souvislosti s akreditační novelou zaměřila i na přezkum v oddlužení, kdy tato činnost je nově realizována přímo insolvenčními správci, nikoliv soudy, jak tomuto bylo do dne 30. 06. 2017.

V práci byly zdůrazněny významné odchylnosti v postavení insolvenčního správce a soudního exekutora. Jejich postavení je odlišné, a to zejména v souvislosti s tím, že na soudního exekutora je delegována činnost, která by náležela exekucním soudům. Insolvenční správce je subjekt *sui generalis*, který v některých případech jedná jako osoba soukromého práva, zejména při správě a zpeněžení majetku dlužníka, a v některých případech jako orgán veřejné moci – zejména při přezkumu přihlášených pohledávek, kdy za splnění zákonných podmínek může být seznam přihlášených pohledávek při skončení insolvenčního řízení exekucním titulem a tedy přezkum přihlášených pohledávek nahrazuje soudní rozhodnutí.

Při komparaci obou profesí byla pozornost věnována zejména jejich postavení a s tím souvisejícím statutem úřední osoby a orgánu veřejné moci. Soudní exekutor je orgán veřejné moci a úřední osoba, na rozdíl od insolvenčního správce. Ačkoliv výkon jejich činností je obdobný, větší ochranu z hlediska trestního práva má pouze soudní exekutor. Stejně tak ze statutu orgánu veřejné moci je soudní exekutor oprávněn využívat datovou schránku bezplatně, insolvenční správce nikoliv, resp. pouze ve vztahu k orgánům veřejné moci.

Soudní exekutoři jsou jednotně organizováni pod vlastní profesní komorou, kdy členství v ní je pro ně povinné. Insolvenční správci nejsou povinně profesně organizováni – v praxi se ovšem můžeme setkat s dobrovolnými profesními organizacemi.

Další porovnání se vztahovala k pravomoci soudních exekutorů uložit dlužníku povinnost vyklidit nemovitost po jejím zpeněžení. V porovnání s insolvenčním řízením bylo zjištěno, že vyjma způsobu prodeje, kdy je nemovitost zpeněžena v dražbě realizované soudním exekutorem, musí se nabyvatel nemovitosti v případě, kdy dlužník dobrovolně nemovitost nevyklidí, obrátit na soud se žalobou na vyklizení a vést tak soudní řízení, což je pro nabyvatele situace nekomfortní, když tato představuje delší časový prostoje.

V otázce uzavření pojistné smlouvy o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou výkonem činnosti soudního exekutora nebo insolvenčního správce bylo při porovnání zjištěno, že se liší doba, kdy musí být smlouva uzavřena. Žadatelé o povolení vykonávat činnost insolvenčního správce dokládají uzavření pojistné smlouvy již ve své žádosti o vydání povolení, tedy v době, kdy insolvenčními správci ještě ani nejsou. Soudní exekutor je povinen doložit uzavření pojistné smlouvě Exekutorské komoře ve lhůtě 30 dnů od jmenování.

V návaznosti na kapitolu, která se zabývala komparací obou profesí, byly v práci rozpracovány úvahy *de lege ferenda*, které byly vytvořeny v reakci na odlišnou úpravu postavení insolvenčních správců a soudních exekutorů.

Insolvenční zákon je častokrát novelizován – poslední novela (tzv. akreditační) nabyla účinnosti dne 01. 07. 2017, tedy před necelými dvěma roky. Dne 07. 02. 2019 byla ve Sbírce zákonů vyhlášena pod číslem 31/2019 Sb. další novela insolvenčního zákona (tzv. oddlužovací), kdy klíčová zákonná ustanovení nabydou účinnosti dne 01. 06. 2019.

Politické tendence projevující se v přijímání zákonů lze hodnotit jako pro dlužnické, nicméně mám za to, že je potřeba řešit i další problémy vyskytující se v praxi insolvenčních řízení, jejichž vyřešení by usnadnilo průběh insolvenčního řízení jako takového. Z tohoto důvodu jsou v práci zahrnuty úvahy, které by dle mého názoru mohly usnadnit průběh insolvenčního řízení a zejména činnost insolvenčních správců.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- ŠNOBLOVÁ, Zuzana, NĚMČÁK, Vítězslav. *Insolvenční správce*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 284 s. ISBN 978-80-7357-914-2.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 317 s. ISBN 978-80-7380-675-0.
- WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena. *Civilní právo procesní. Díl druhý: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 384 s. ISBN 978-80-7502-299-8.
- WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena. *Civilní právo procesní. Díl první: Řízení nalézací*. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018, 648 s. ISBN 978-80-7502-298-1.
- STANISLAV, Antonín, KOZÁK, Jan. *Zákon o insolvenčních správcích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, 236 s. ISBN 978-80-7552-826-1.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana, a kol. *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízeními Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Leges, 2018, 1240 s. ISBN: 978-80-7502-257-08.
- KOZÁK, Jan, BROŽ, Jaroslav, DADAM, Alexandr, STANISLAV, Antonín, STRNAD, Zdeněk, ZRŮST, Lukáš, ŽIŽLAVSKÝ, Michal. *Insolvenční zákon. Komentář*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 1840 s. ISBN: 978-80-7552-932-9.
- RICHTER, Tomáš. *Insolvenční právo*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 624 s. ISBN: 978-80-7552-444-7.
- POHL, Tomáš. *Odpovědnost za škodu podle insolvenčního zákona*. Bulletin advokacie. 2010, č. 7-8.
- KASÍKOVÁ, Martina, a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 1167 s. ISBN 978-80-7400-630-2.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

- Česká advokátní komora chce pravomoc nad insolvenčními správci. In Ceska-justice.cz [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/05/ceska-advokatni-komora-chce-pravomoc-nad-insolvencnimi-spravci/>
- Mgr. Bc. Anna Suchá. Za chyby se platí aneb k odpovědnosti insolvenčního správce. In: Epravo.cz. [online]. [cit. 2019-02-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/za-chyby-se-platianeb-k-odpovednosti-insolvenčního-spravce-91694.html>
- Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb., obecná část, k bodu 1.3.1., zvláštní část k bodu 7 až 9. In psp.cz [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=7&ct=785&ct1=0>
- Důvodová zpráva k zákonu č. 300/2008 Sb., zvláštní část k § 1 odst. 1. In psp.cz [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=446>
- Šéf insolvenčního odboru: Oddlužovací novela nemá omlouvat nezodpovědnost, ale nabídnout východisko. In: ceska-justice.cz. [online]. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/12/sef-insolvenčního-odboru-oddlužovací-novela-nemá-omlouvat-nezodpovednost-ale-nabidnout-vychodisko/>

3. Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 312/2006 Sb., zákon o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 82/1998 Sb., zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., zákon trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 634/2004 Sb., zákon o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 314/2007 Sb., o minimálním limitu pojistného plnění a minimálních standardech pojistných smluv insolvenčních správců, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 313/2007 Sb., vyhláška o odměně insolvenčního správce a o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 333/2018 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad

Vyhláška č. 191/2017 Sb., vyhláška o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 311/2007, vyhláška o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů

Návrh vyhlášky o personálním a materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce

4. Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 04. 2004, sp. zn. 29 Cdo 3064/2000

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 05. 2012, sp. zn. 29 Cdo 4034/2011

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 04. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1566/96

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 08. 2015, č. j. MSPH 79 INS 7676/2012, 29 NSČR 110/2014, 29 NSČR 80/2015-B-103

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 09. 2015, sen. zn. 29 NSČR 54/2013

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. Tpjn 304/2014

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 11. 2009, č. j. MSPH 60 INS 4476/2008, 2 VSPH 481/2009-B-106

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 10. 2010, č. j. KSUL 46 INS 834/2008, 2 VSPH 707/2010-B-34

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 06. 11. 2012, č. j. MSPH 88 INS 15715/2010, 3 VSPH 503/2012-B-105

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 01. 2016, č. j. KSHK 41 INS 7259/2014, 3 VSPH 381/2015-B-17

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 04. 04. 2016, č. j. KSUL 79 INS 14726/2012, 3 VSPH 1630/2015-B-33

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 10. 2016, č. j. KSUL 43 INS 14951/2015, 4 VSPH 1752/2016-B-20

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 07. 2017, č. j. KSPL 52 INS 31107/2015, 1 VSPH 2201/2016-B-21

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 02. 2018, č. j. KSPL 56 INS 25538/2015, 1 VSPH 214/2018-B-55

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. 03. 2009, č. j. KSBR 27 INS 2155/2008, 3 VSOL 25/2009-B-97

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. 01. 2012, č. j. KSBR 40 INS 6305/2010, 2 VSOL 668/2011-B-57

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 06. 2014, č. j. KSOS 8 INS 9278/2011, 1 VSOL 30/2014-B-25

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 04. 2016, č. j. KSBR 29 INS 33609/2013, 3 VSOL 1227/2015

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 07. 2018, č. j. KSCB 27 INS 10930/2018-A-6

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 01. 11. 2017, č. j. KSOS 31 INS 19199/2017-A-6

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, č. j. KSOS 37 INS 17038/2018-A-6

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 01. 2019, č. j. KSOS 14 INS 122/2019-A-7

Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 19. 12. 2017, č. j. KSOL 41 INS 20179/2017-A-8

Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 01. 10. 2018, č. j. KSOL 41 INS 10147/2018-A-13

Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 10. 12. 2018, č. j. KSOL 20 INS 19096/2018-A-6

5. Seznam ostatních zdrojů

Opatření Krajského soudu v Českých Budějovicích č. 8 ze dne 01. 11. 2017 k zajištění účelu insolvenčního řízení [pokyn pro zasílání zprávy pro oddlužení a zprávy o přezkumu a dokumentů, jež jsou jejich součástí (přílohy) v insolvenčním řízení po 1. 7. 2017]. Dostupné z: <https://insolvency.justice.cz/insolvencni-spravce/#dokumenty>

Seznam soudních exekutorů vedený Exekutorskou komorou České republiky. In: Ekcr.cz. [online]. [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>

Stanovisko pracovní komise Legislativní rady vlády pro veřejné právo – komise pro správní právo č. 3, č. j. 20270/2018-LRV ze dne 09. 07. 2018

Seminář „IR-IS seminář k novele Praha“ konaný dne 21. 06. 2017, pořádaný společností ARET Praha s.r.o., IČ 25113852, sídlem Štěrboholská 184/28, 102 00 Praha 10 - Hostivař

Seminář „Novela insolvenčního zákona“ konaný dne 25. 04. 2017, pořádaný společností Insolvence 2008, a.s., IČ 277 59 725, sídlem Kopečná 231/10, 602 00 Brno

Postavení insolvenčního správce v insolvenčním řízení a jeho komparace se soudním exekutorem - Abstrakt

Práce se zabývá postavením insolvenčního správce v insolvenčním řízení a jeho komparací se soudním exekutorem. Diplomová práce je členěna do úvodu, šesti kapitol a závěru. Cílem práce je shrnout oprávnění, které má insolvenční správce coby subjekt insolvenčního řízení, a porovnat je s oprávněními soudního exekutora.

V první kapitole je rozebráno, kdo je insolvenční správce, jaké jsou podmínky výkonu funkce, jaké jsou podmínky pro získání povolení vykonávat činnosti a jakým způsobem jsou insolvenční správci zapisováni do seznamu.

Druhá kapitola se zabývá, jakým způsobem je insolvenční správce ustanoven do funkce v konkrétním insolvenčním řízení, v jakých případech může být funkce zproštěn či odvolán z funkce, kdy je insolvenční správce vyloučen a za jakých podmínek může dojít ke změně v osobě insolvenčního správce. Dále je v kapitole uvedeno, jaké jsou povinnosti insolvenčního správce. Zvláštní pozornost je věnována odměně a náhradě hotových výdajů v jednotlivých způsobech řešení úpadku dlužníka s přihlédnutím k aktuální soudní judikatuře. V kapitole je dále zmíněna odpovědnost insolvenčního správce za škodu a s tím související pojištění odpovědnosti za škodu.

Třetí kapitola je věnována těm nejzásadnějším činnostem, které insolvenční správce činí při výkonu své funkce, zejména ve vztahu k majetkové podstatě, jako je její zjišťování, soupis či zpeněžení. Podstatná část kapitoly se věnuje přezkumu přihlášených pohledávek se zaměřením na oddlužení, a to z důvodu akreditační novely účinné od 01. 07. 2017, kdy zejména úprava oddlužení doznala podstatných změn. Okrajem je zmíněno vedení incidenčních sporů.

Ve čtvrté kapitole je shrnuto, jaké jsou požadavky na jmenování osoby soudním exekutorem a jak je jmenován do funkce.

Pátá kapitola je věnována nejvýznamnějším rozdílům mezi soudním exekutorem a insolvenčním správcem, zejména v problematice statutu úřední osoby, orgánu veřejné moci, stavovské příslušnosti, kárné pravomoci nad nimi, rozhodovací pravomoci se zaměřením na prohlídku obydlí dlužníka a vyklízecího titulu. Dále je v kapitole srovnána odpovědnost insolvenčního správce a soudního exekutora za újmu způsobenou výkonem činnosti a okrajem uvedena jejich odlišnost spočívající v účastenství v incidenčních sporech.

Poslední kapitola je věnována návrhům *de lege ferenda* k výše uvedeným oblastem, jejichž problematika byla v diplomové práci podstatně rozebrána.

Klíčová slova

- Insolvenční správce
- Insolvenční řízení
- Soudní exekutor

Legal position of the insolvency administrator in insolvency proceeding and its comparison with the position of bailiff - Abstract

The thesis deals with the legal position of insolvency administrator in insolvency proceedings and its comparison with the position of bailiff. The thesis is broken into an introduction, six chapters and a conclusion. The aim of this thesis is to summarise the rights of the insolvency administrator as a subject of the insolvency proceeding and compare them with the rights of the bailiff.

The first chapter deals with the definition of insolvency administrator, the conditions to perform the office and to obtain the relevant licence to perform the office, as well as the manner of entry of insolvency administrators into the registry.

The second chapter takes on the manner of appointment of the insolvency administrator in a specific insolvency proceeding, the conditions for removal or recall from the office, the conditions of exclusion for bias and situations when the insolvency administrator may be replaced. Furthermore, the chapter states the duties of the insolvency administrator. Special attention is paid to the reward and reimbursement of costs in the various alternatives of insolvency solutions with regard to recent case law. The chapter also details the liability of the insolvency administrator for damages and the related issue of professional liability insurance.

The third chapter is devoted to the fundamental actions of the insolvency administrator during the performance of his office, especially towards the free insolvency assets, such as its determination, drawing up and liquidation. Significant part of the chapter studies the review of the creditor applications with focus on personal bankruptcy, due to the so-called accreditation amendment effective as of 01.07.2017, whereby personal bankruptcy underwent essential changes. Marginal attention is also paid to incidental proceedings.

The fourth chapter sums up the qualifications for appointment as bailiff and the relevant appointment procedure.

The subject of the fifth chapter are the most significant differences between the bailiff and the insolvency administrator, especially in matters of the status of official within criminal law, the status of public authority, the self-government of a chamber and disciplinary powers, focusing on the inspections of dwelling of the debtor and an eviction title. Moreover, the responsibility of the insolvency administrator and the bailiff for damages arising from their acts in the office is compared. The difference consisting of intervention in incidental proceedings is mentioned.

The last chapter is devoted to proposals *de lege ferenda* to the above mentioned issues analysed in the thesis.

Klíčová slova v anglickém jazyce

- Insolvency administrator
- Insolvency proceeding
- Bailiff